27ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 7441 13 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1910

ՁՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

26 Octobre 1910 27me année N. 7441

ՁԵՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ

ԽՄԲԱԳՐԱՊԵՏ
ԵՐՈՒԱՆԴ ՕՏԵԱՆ

ԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ԵՏ ԶԵՆ ՏՐՈՒԻՐ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ
ՏԵՍՆԵԼ Դ. ԷՋԸ

Կ. Պոլիս Գալաթիա

10 ՓԱՐԱ

Արեւելք

ԱԶԳԻՆ ՕՐԱԹԵՐԹԸ

10 PARAS

آرەولك
ارمنیجه یومی و سیاسی غزته
صاحب امتیازی فره‌کین بویاجیان
درعلیه غلطه

AREVELK
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur Propriétaire
Karekin Boyadjian
Cons/ple, Galata

ԴԷՊԻ ՀՈՒՐԳԵՐԸ

Quo vadis?... ... Ուխտաւոր մըն եմ, կ'երթամ Սահարան կարելով. դուք ինչ եք որ... Աւերակներու սիրահար եմ, հին ապրող ժողովուրդներու քաղաքակրթութիւնները այցելել կուզեմ, բուրգե՞ր։ կարծես ամէն բան մեր շրջեկոնքին տեսնելու կը վազէ. երկու կողմերիս անապատը կէտկիտող կանաչութիւններ կը տեսնենք. երկնակի փէլլահները քրանաթաթամ՝ արլող արեւին տակ բիւրեղ մը ձեռքերնին կ'աշխատին հանպարտ կերպով, այնչափ զբաղած են հողին հետ որ՝ նոյն իսկ մեր անցքը դիտելու համար գլուխնին վեր չեն առներ... Նախամարդու ճշմարիտ օրինակներ են. անոնցմէ սա տարբերութեամբ որ՝ իրենց մերկութիւնը ըղձաստաւորած է ճերմակ, պարզ և անզարդ շապիկով մը, ու ձեռքերնին ալ աւելի կատարելագործեալ բրիչ մը կայ։

Կէս օրուան մօտ Գահիրէ հասանք։ Օդը տաք է, բայց քաղաքին գեղեցկութիւնը զգալի չըներ ատիկա ինծի։ Կէս օրէն վերջ «Բուրգերու թրամվէյ»ը նստելով երեք քառորդ ժամէն բուրգերու ստորոտը հասայ։ Ուղտ մը վարձելով կը յառաջանանք դէպի Սահարայի կողմները։ Ուղտապանս, Սիւլէյման իրեն Ղանամ —ոչխարի տղայ—իր անուան պէս ոչխարի բնաւորութիւն մը ունի. ինձ թոյլ տուաւ ուղածիս չափ վազցնել ու ուղտը. ասկէ մեծ հաճոյք մը չէր կրնար ըլլալ ինձ...

— Հէ՛յ, հէ՛յ, հէ՛յ... լո՛, լո՛, լո՛...

Ու արաբական ժողովրդական երգը բերանս — Եա լէյլի՝— ո՛վ գիշեր,— Սիւլէյման Ղանէմին հետ կ'երգենք, անապատին կոյս լռութիւնը պատռելով։

Մթինքին առջևն ենք. ուղտը, արդէն վարժ, կեցա՛։ Բաւական ժամանակ անշարժ վիճակի մէջ կը դիտեմ այս խորհրդաւոր վիթխարի մարդագլուխ ճիւաղը, որ այրը կը ներկայացնէր Եգիպտացիներու համար, և հեղլեն դիցականութիւնը այնքա՛ն խորհրդաւոր սեպհականութիւններով կը մկրտէ։ Ապա վար իջնալով, ուրիշ դեռնափոր գերեզմաններու աւերակները կը շրջիմ, ամէն կողմ կողոպտիչ մարդիկ կան, մի՛շտ պաղիճ կ'ուզեն....

Երեկոյեան դէմ կէսօրի ստորոտը կը վերադառնամ և կը սկսինք իր դժուարին վերելքը կատարել. կէս ժամ բաւական եղաւ բուրգին ամբարձրաբարձ գագաթը հասնելու համար։ Հոս հիացքանչ տեսարան մը պարզուեցաւ մեր առջև. մէկ կողմէն Միջերկրականի ծփուն ջուրերը, միւս կողմէն հանպարտ Նեղոսին սահիլը, ու երբ ետիս կը դառնամ դէմ առ դէմ կը գտնամ Հնդկաստանի բարձր լեռները. պայծառ արեւը Սահարայի վրայ ինալով աւազին աւելի փայլ մը կուտայ, օ՜հ, անբաղդաւելի տեսարան, հոս մարդ ու բնութիւն իրար կը խառնուին....

Կը դիտե՛մ կէսօրը գագաթէն... օ՜հ, ուրա՜ն արագ կը սուրայ ձայնը այս ամայութեան մէջ. ուղտերու կըռանակը նստողները կը խթանեն այս հսկայ կենդանիները — անապատի նաւերը — քիչ մը աւելի արագ շարժելու համար, իսկ ուղտերու անկարգ շարժումները և անճոռնի ձայնը որքա՜ն կը տարբերին իրենց վրայ հեծնող փափկիկ օտարուհիներու ձայնէն... որքա՜ն ինձ պէս եկած են մէկ քանի ժամ հիանալու և շնչելու Սահարայի տաք օդը. որքա՜ն կը շարժուի իրենց կակուղ մարմինը այս կոշտ թամբերուն վրայ. այդ փափկասոս օրիորդները և տիկինները գանելով կը նային ֆելլահներուն, չեն ուզեր որ բիւրտ ձեռքերով իրենց մաշող մարմիններուն դպին. օ՜հ, որքա՜ն տարբերութիւն պարզունակ ֆելլահուհիի մը և փափկասուն ֆրանսուհիի մը միջև... ֆելլահուհին միշտ ինքզինքը աւելի երջանիկ կը զգայ ֆրանսուհիէն, իսկ ֆրանսուհիին կարծիքը չի հարցուցի. վտահ եմ որ ան ալ իր կեանքէն գոհ է և երբեք չի փափաքիր իր անապատի սեռակցին պէս կեանք մը ունենալ... բաւական սկեպտիկ դարու մը մէջ կ'ապրինք։

Ոժանք կ'ըսեն թէ բուրգերը աստղագիտական դիտարաններ էին. ասիկա բոլորովին սխալ է. ֆրանսացի մեծ ճամբորդ մը, Վոլնէ (Volney) կ'ըսէ թէ Բիրամիտները երբեք աստղագիտական դիտարաններ չեն եղած, և երբեք ատոր համար չեն շինուած, առաջին՝ որովհետև բուրգերէն աւելի բարձր Մուգատտէմ լեռը կը բարձրանայ այս սահմաններուն մէջ. երկրորդ՝ որովհետև անկարելի էր բուրգերու մեծագոյն մասին վրայ ելլելը. և վերջապէս երրորդ՝ որովհետև անպէտք էր 11 մեծ ու փոքր աստեղագիտական դիտարաններ կառուցանել մէկը միւսին մօտիկը։ Եւ ո՛չ ալ արևու ժամացոյցի պաշտօն կատարած են. հին անգութ և փառամոլ թագաւորներու դամբարաններ են. վերջերս բանալով մեծ բուրգին դուռը, գտան երկու գերեզմաններ, և «Մեռելոց գիրքին» համար փոքր սենեակ մը. գերեզմաններու մէջ գտնուեցաւ Կէսոպսի և իր կնոջ մարմինը. ուրեմն վերջնականապէս հաստատուած է թէ բուրգերը դամբարաններ եղած են։

Եւ արդէն, ինչպէս յայտնի է, Եգիպտացիք կը կարծեն թէ գերեզմանը իրենց տեւական բնակութիւնն է յաւէտ. հողեղէն շէնքերը իրենց աչքին անցաւոր, զաղփաղուն շէնքեր էին միայն. ուստի կենդանութեան ժամանակ կը փնտռէին իրենց կայանը, և կը պճնէին ու կը զարդարէին այլ և այլ նկարչութիւններով, որպէսզի յաւիտենապէս ապրին իրենց մահէն վերջն ալ Եգիպտական հնութեանց ամէնէն հետաքրքիրները գերեզմաններէն հանուած են, զոր պեղումները լոյս կը բերեն ժամանակէ մը ի վեր։

Սակայն ի՛նչ անգթութեամբ չինուած, և որքա՜ն մարդկային զոհերու պատճառ եղած են բուրգերը՝ աշխարհի եօթը հրաշալիքներէն մին կոչուելու համար. Կէսոպսի մեծ բուրգը 4000 տարի առաջ չինուած է. 30 տարի 100 հազար մարդ աշխատելով գլուխ հանած են. Կէսոպսի բուրգին տաղէով կարող են Լիզպոնէն մինչեւ Մոսկուա պատ մը շինել! այս հսկայ բուրգը 480 ոտք բարձրութիւն մը ունի։ Մարդ կը զարմանայ երբ մտածէ թէ նախամարդիկ որ մեքենական ուժ չունէին, ինչպէս բերած են այս հսկայական քարերը հեռաւոր աշխարհներէն, երբ քար մը երկու հազար մարդ երեք տարիէն բուրգին ստորոտը հասցեր են բերել, այլուս երեւակայելու է թէ ի՞նչ սոսկալի տանջանքներով կառուցուած են Նեղոսի ափանց վրայ բարձրացող 80 հատ բուրգերը։ Մարդ չի հաւատար թէ մարդոց ձեռքերով չինուած են Սահարայի այս հսկաները. աւելի բարձր ուժ մը կը տեսնամ հոս. և արդէն մարդ Աստուած մը չէ. չատ անգամ այնպէս գործեր կ'ընէ որ, պահ մը բնութեան չափ կը մեծնայ աչքիդ...

Ս. Հելենի Մեծ Բանտարկեալը, և Ֆրանսայի Մեծ զօրապետը, Պոնապարթ, երբ բուրգերուն առջեւէն կ'անցնէր, իր սուրը կը մերկացնէ և բուրգերուն ուղղելով կը գոչէ.—

— Զինուորնե՛ր, այս բուրգերու գագաթէն քառասուն դարեր ձեզ կը դիտեն։

Ու դեռ ո՞վ դիտէ, քանի՞ քանի՞ Նափոլէօնները սուրերնին մերկացուցած, խոնարհելով պիտի անցնին անմահ բուրգերու ստորոտէն...։

Գահիրէ երկրագնդի լոյսերու մէջ կը լողայ Սահարան աւանդապահ լռութիւն մը կը պահէ. միայն հովը շա՞տ մեղմ երգի մը պէս համբուրելով մեր ճակատը՝ կ'անցնի։ Գիշերը չա՞տ գեղեցիկ է, նոյն իսկ բանաստեղծական... երկինքին վրայ ամպ չի տեսնուիր, մարդ աչքը բաց բնանալ կ'ուզէ... լուսինը գլխատուած մարդու մը գոյն կ'առնէ պահ մը, բնութիւնը կարծես դեղին վերարկու մը հագած է... և այս անմարմին գլուխը այնչափ կը փայլի որ, աստղերը շատ դժուարաւ կը նշմարուին։ Առաւօտեան տեսարանը բոլորովին փոխուած է. հոս բնութիւնը կարծես կը ծիծաղի, օ՜, բնութի՜ւն, որքա՜ն քաղցր է ծիծաղդ... ամէն ինչ մոռցնել տուիր ինձ, նոյն իսկ ա՛էնէն աւելի սիրածներս... որովհետեւ քեզ հետ կ'ապրիմ այս գիշեր, քա՛ղցր բնութիւն, սիրտս կը զգայ սրտիդ հետ կցուիլը. բնութիւն ո՞ւր է քու գաղտնիքդ... օ՜հ, կ'աղաչեմ քեզ, թօթափէ՛ զիս, որ պահ մը հիւանդ սիրտս ներէ՛ հանց ցաւերը զգալու՝ կը սիրեմ քեզ բնութիւն, գո՛ւն միայն կարող ես բուժել մեր մաղձոտ հոգիս, եթէ պիտի հաւիմ ու լուծուիմ ցաւերուս մէջ. եթէ բոլոր լոյսերս գերեզմանիս մէջ պիտի մարին, վայելումէն առաջ... հապա ինչո՞ւ կը ծիծաղիս դեռ...։ Մառնա՛լ... օ՜հ, երբեք։ Պիտի սիրեմ, հոգէ մէջ թէ անուշիկ պատկերի մը յիշատակը միայն տանիմ...։

Լուսինը դիցուհիի մը նման կը փայլի հորիզոնին վրայ, ոսկի աստղերը դուրս ելան իրենց գոգէն. ջինջ գիշերուան լռութիւնը կատարեալ է. օ՜հ, մարդկային հոգին ա՛լ պահ մը կը ներէ հոս Նեղոսի հանդարտ ալիքները համբուրելով երկու ափերը, կը սահին խոր լռութեամբ իրենց երկայնութեան վրայ, երթալ անդունդ թափելու...։

Ո՞ւր եմ... Եգիպտոս... Կէսոպսի դագաթը... Սահարա՜... փարաւոններու երկիրը։ Երեւակայութիւնս շըղթայազերծ, կարծես ետ կ'երթայ, նախ պէտք Մովսէսը կը նշմարեմ, 10 պատուիրանները ձեռքը բռնած յամբօրէն վար կ'իջնայ Սինայի ատուածակոիս գագաթէն... հո՛ն, աւելի հեռուն, մեծն Ռամսէսը, զոր Եգիպտացիք իբր նոր Օսիրիս մը պաշտեցին, քովը հնարամիտ Ամասիսը, բլրակի մը գագաթէն իր երեկոյեան կովը իբր ատուած պաշտող ժողովուրդը կը դիտէ հեգնական ժպիտով մը... ու կամաց կամաց Մեծն Սեսոստրի, Ամենիմէսի, Նեռոկրիս թագուհւոյն, Ապապաս ալեւոր փարաւոնին, կէսոպսի, Աթոթիսի, Նեֆիրքրէսի, Ապիս կովին ևն. ևն. ցնորական, երազային ուրուականները կը նշմարեմ... մին իր աշխարհակալական սին փառասիրութիւնները շոյելու զբաղած է, միւսը իր հսկայ Լաբիւրինթոսը շինելու և աւելի ինկած, կին մը՝ իր իմաստութեան ու գեղեցկութեան վրայ ունայն գոռոզանքներ կը պահանջէ։ Կէսոպս ճիշտ մոռս է... բուրգին հիմնարկութիւնը կը կատարէ... Նեղոս տասնը-մէկ օր մեղրախառն կը հոսի... իսկ, Սպիսի և Ամմոնի առջեւ երկիրպագ ժողովուրդ ծունկի եկած երկրպագութիւն ընելով կ'աղօթէ... ու այս ուրուականները սոսկում կուտան ինձ, երբ յանկարծ կը մտաբերեմ որ աւերակներու վրայ կը դանուիմ... ու տեսածներս բաց աչքով՝ մտացածին բանդագուշանքներ, այլանդակ դանդաչական կարճառօտ տեսիլներ են, աղդուած պատմական ընթերցումներէ...։

Եգիպտացիք արդէն քաջած էին յառաջդիմութեան շաւղին մէջ, ուսման ու գիտութեան կեդրոնը կը համարուէր Եգիպտոս։ Մէմնոնի արձանը, որ կը պատմուի թէ արշալոյսին հեշտալուր մեղեդիներ կ'երգէր, ապշում կ'առնէ բոլոր քաղաքակիրթ աշխարհին. Հռոմ և Յունաստան դեռ մանուկ էին երբ Եգիպտոս արդէն ծանօթ էր աշխարհին։ Սողոն և Հերիթոտոս հոս եկան, արուեստ և գիտութիւն սորվելով դարձան հայրենիք և Եգիպտոսի շնորհիւ էր որ շինեցին Ամէնէքի և Հռոմի ահարկու և պատմական շէնքերը։

Ոժանք կ'ըսեն թէ Իսրայէլացիք Եգիպտոս եղած ժամանակն էր որ Եգիպտոս ծաղկեցաւ, Գարնաքի, Լուքսորի և Մէտինէթ-Ապուի հիանալի հիմնարկութիւնները այդ ժամանակն էր որ շինուեցան վերին-Եգիպտոսի մէջ. սակայն ճշմարիտ չերեւիր ասիկա, որովհետեւ Իսրայէլացիք հիւսիսային Եգիպտոս կը բնակէին և կը կարծուի թէ երբեք մաս չեն ունեցած այս երեւելի շինութիւններուն մէջ։

Համրի մը պէս գաղանապահ վար կ'իջնամ Ղանէմին հետ, սակայն Ղանէմ ինձ պէս չէ, աչքերը կը շրջրջին, կը զլորին յոնքերուն տակ, և դիշերուան մէջ, բուրքերու ստորոտը տարօրինակ զարհուրանք մը, դողով խառն սոսկում մը կուտան... իսկ Ղանէմի այս աչքերը...։

ՕՀԱՆ Ա. ԴՈՒՇՕՒՄՃԵԱՆ

Տ. Տ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐՔ. ՎԵՇԱՊԵՏԵԱՆ

(ԿԵՆՍԱԳՐԱԿԱՆ ՆՕԹԵՐ)

Դ.

Շատերուն ծանօթ իրողութիւն մըն է թէ Ս. Աթոռոյս բազմարդիւն Պատրիարք Զիւռնիացի Տ. Յովհաննէս Արքեպիսկոպոս Մովսէսեանի վախճանումէն (1860 դեկտ. 24) յետոյ՝ ամբողջ չորս տարի— 1860-64 — Ազգ. կեդր. Վարչութիւն և Ս. Յակոբեանց Միաբանութիւն «Ներսէս-դրսէնի աղմկալից խնդիրներ ունեցան, և Երուսաղէմի Միաբանութիւնը յառաջ բերելով վերոյիշեալ երեք սահմանադրութիւնները կամ կանոնները՝ «Ներսէսեանի վրայ կը պնդէր և վերջապէս յաջողեցաւ ալ, ու Ս. Երուսաղէմի Պատրիարք ընտրուեցաւ Գերսէնն, այսինքն Միաբանութենէն Թալասցի Տ. Եսայի վրդ. Ռ.զուլեան։ Զէնք հակնար թէ Ազգն ու Ս. Երուսաղէմի Միաբանութիւնն ինչո՞ւ ուշադիր չեղան կամ կարեւորութիւն չտուին այդ երեք կանոններուն Տ. Յարութիւն Սրբազանի Ս. Երուսաղէմի Պատրիարք ընտրուելուն առթիւ։ Մեր համոզումով Տ. Յարութիւն Պատրիարք աւելի դրսէն մէկը կը համարուի, քան թէ ներսէն, և կանոնագրին Ա. յօդուածը բացարձակապէս կը հակառակի Տ. Յարութիւն Սրբազանի Երուսաղէմի Պատրիարքական փոխանորդութեան և Պատրիարքութեան պաշտօններուն։— Որովհետև այս կենսագրականին մէջ տեսանք որ Տ. Յարութիւն Սրբազան իբրեւ աշխարհական կամ եկեղեցական չատ քէչ ժամանակ մնաց Ս. Աթոռի մէջ «անպայծոյ կերպով»։ — «Զկնա՛ եւ զ'ուտս Սրբոյն Երուսաղէմայ աթոռոյն չէր իմացեալ, և բաղմաւ ժամանակաւ չէր վարժեալ յամենայն գործս Սրբոյ Երուսաղէմի», այլ իր կեանքին մեծագոյն մասը կ. Պոլիս և գաւառները անցուցած և իր վաղնամեայ հասակին մէջ Ս. Աթոռ եկած էր միմիայն հանգստանալու համար։ Տ. Եսայի Պատրիարք Տ. Յարութիւն Սրբազանի մեծագոյնս հաստատութենէն հրապուրուած ընդունեց զայն ի չարս Ս. Յակոբեանց Միաբանութեան և անոր յանձնեց Ս. Երուսաղէմի Պատրիարքական փոխանորդութեան պաշտօնը. բայց ուրիշներ ինչ ալ բան մեզ կ'բանեն ու կը պնդենք մէջ եթէ Տ. Յարութիւն Պատրիարք միաբանական ամէն խաւերէ անցնելէ յետոյ Երուսաղէմի Պատրիարք եղած ըլլար հիմա տարբեր եղանակ պատրիարքութիւն պիտի ընէր...— Երուսաղէմի ոչ թէ միայն Պատրիարքը, այլ եւ լուսարարապետը, փոխանորդը եւ նոյնիսկ Տեսրէն ժողովոյ անդամները պէտք է յառաջադոյն շատ մը վանական գործերու մէջ մտած եղած և գոնէ հինգ տարի Ս. տեղերու մէջ իբրեւ տարկաւագ կամ վարդապետ ծառայած ըլլան։ Այս տեսակ փորձառութիւններէ խպտա զուրկ էին և են Տ. Յարութիւն Պատրիարք, Նախկին լուսարարապետ Տ. Սահակ Խապաեան, Տ. Մամբրէ եպսկ. Մարկոսեան, Տ. Գէորգ եպս. Երէցեան, Տ. Դեւոնդ վրդ. Մաքսուտեան, որոնք դժբաղդաբար բերին հասուցին Առաքելահին Ս. Աթոռս ներ-

ԸՆՏԱՆԻՔ, ՊԱՏԻՒ, ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ

(ՊՈԼՍԱՀԱՅ ԹԱՐԳԵՐ)

Հեղինակ՝ ԵՐՈՒԱՆԴ ՕՏԵԱՆ

ԳԼՈՒԽ ԴԵՆԵՐՈՐԴ

Բայց տիկին Թագուհի հակառակեցաւ այս ձեւ ափիլոյոյ ամուսնութեան որ կրնար իրենց կողմէ ազան խաղի բերելու դաւ մը համարուիլ ու բամբասանքներու տեղի տալ։ Ընդհակառակը ինք կ'ուզէր որ Լեւոնի բացատրութիւնը իր բացակայութեան տեսն տեղի ունեցած անցքերը և յետոյ տնոր ազատ կամքին ձգել ամուսնութիւնը կնքել կամ նշանը խզելը։

— Շատ աղէկ, թո՛ղ քու բռածիդ պէս ըլլայ, պատասխանեց Ղուկաս էֆէնտի, արդէն այս նամակէն կ'երեւայ որ տղան իր մօրը գրածներուն բնաւ կարեւորութիւն չէ տուած, հեռեւաբար հոս ըսելիքներուն ալ ականջ չպիտի դնէ։

Ռոզիկ հեռեւեալ օրը տենդային անհամբերութեամբ անցուց։ Կ'ուզէր որ ժամ առաջ Լեւոնի ժամանումին վայրկեանը հասնէր։ Խեղճ աղջիկը օրերէ ի վեր անցած դարձածէն այնքա՛ն յուզուած ու զբաղուած էր որ գրեթէ ինքզինք հիւանդ կը զգար ու կը փափաքէր ժամ առաջ վերջացած տեսնել իր երջանկութեան դէմ տարքուած մեքենայութիւնները։

Շաբաթ առաւ կանուխէն ելաւ և սկսաւ իր արդուզարդին պարապիլ։ Ղուկաս էֆէնտի պաշտօնէ չէր դառած տիկին Անթառամին իմաց տալու իր զաւկին գալուստը, բայց կ'ենթադրէր որ գուցէ Լեւոն նամակով մը իր մօրը լուր տուած էր այդ մասին։

Երբ Ռոզիկ ու հայրը Սիրքէճիի կայարանը հասան, տակաւին կառախաւմբին հասնելու կէս ժամ կար, ուստի դացին սպասման տարը, ուր հեռուէն նշմարեցին տիկին Անթառամը որ վառարանին մօտերը, նստարանի մը վրայ, խոր մտածումներու մէջ ընկղմած կը թուէր։

— Կ'երեւայ որ Լեւոն իրեն ալ իմացուցեր է գալը, ըսաւ Ղուկաս էֆէնտի իր աղջկան։

Ցեռ՝, պահ մը կանգ առնելով՝

— Ի՞նչ պիտի ընենք հիմա, քովը երթա՞նք թէ հեռու փախչինք, հարցուց Ռոզիկին։

Աղջիկը որ արդէն իր ապագայ կեսուրը տեսնելով դող ելած էր, չպատասխանեց։

Բայց Ղուկաս էֆէնտի որ ամէն դրժուարին կացութիւններու հանդէպ գործի մարդու կորուկ օրշողութիւնը ունէր, վճռեց.

— Պէտք է որ քովը երթանք. լաւագոյնը այն է։

Եւ վասահ քայլերով յառաջացան դէպի այն նստարանը որուն վրայ բազմած էր Լեւոնին մայրը։

— Բարեւ տիկին Անթառամ, ըսաւ Ղուկաս էֆէնտի քովը մօտենալով, կ'երեւայ որ միւսիւ Լեւոնը ձեզ ալ իմացուցեր է իր գալուստը...

Տիկին Անթառամ գլուխը վեր վերցուց, դժան նայուածք մը արձակեց իր խօսակցին երեսին և ըսաւ.

— Այո՛, երէկ նամակ առի։

Ռոզիկ եւս մօտեցեր էր իր ապագայ կեսուրոջ և կ'ուզէր ձեռքը համբուրել, մինչ Անթառամ ետ կը քաշէր զայն։

Ղուկաս էֆէնտի ուզեց անպատճառ սուրճ մը հրամցնել տիկին Անթառամի, մինչ ինք իրեն համար քօնեաք մը կ'պատուիրէր պիւֆէի ծառային։ Տիկին Կոկիկեան թէեւ քանիցս մերժեց սուրճը, բայց Ղուկաս էֆէնտիի սաիպուհիներուն հանդէպ տեղի տուաւ։

— Միւսիւ Լեւոնը, ըսաւ վաճառականը, աղջկանս գրած նամակին մէջ կ'ըսէ որ դալ շաբթու հարանիքը ընենք լմնցնենք որովհետեւ իր գործերը չեն ներեր եղեր որ աւելի երկար տանն հեռու մնայ Բարիզէն։ Արդէօք այս մասին ձեզի ալ բան մը գրած է։

— Չէ՛, բան մը չէ գրած, պատասխանեց Անթառամ, որ յայտնապէս նեղութիւն կը զգար այս դժնդակ խօսակցութենէն։

Բայց Ղուկաս էֆէնտի կարեւորութիւն չտուաւ տիկին Անթառամի բռնած ընթացքին, որ միավանկ բաներով կը պատասխանէր իրեն ամէն խօսքերուն, այլ, ընդհակառակը, սկսաւ երկարօրէն խօսիլ հարանիքի մանրամասնութիւններուն վրայ։

Վերջապէս հեռաւոր սուլում մը իմացուց կառախաւմբին գալուստը, ճամբորդները դիմաւորելու եկող բազմութիւնը սկսաւ խուժել քարափին վրայ ու անոր երկայնքը շարուիլ։ Տիկին Անթառամ և Ղուկաս էֆէնտի քով քովի կեցած էին, իբր թէ ուշադիր բարեկամները ըլլային, իսկ Ռոզիկ քիչ մը անդին աչքերը յառած էր մօտեցող կառախաւմբին վրայ, երջանիկ ու օրաստաբոյ։ Ուանա վերջին չշիւն մը արձակելով, կառախաւմբը հեւալով ու ֆշալով մտաւ կայարան։

— Ահա՛ Լեւոնը, գոչեց Ռոզիկ ցնծագին, նշմարելով իր նշանածը որ առաջին կարգի վագոնի մը պատուհանին առջեւ կեցած էր, խուզարկու աչքերկը, չօրս կողմ պտտցնելով։ Ինքն ալ իր կարգին, տեսեր էր մանկատի աղջիկը։

— Ռոզիկ, ինչպէս ես, աղէկ ես, կը պօտար պատուհանէն։

Բոպէ մը ետքը իրարու գիրկն էին։

Լեւոնի համար հաճելի անակնկալ մը եղաւ տեսնել իր մայրն ու Ղուկաս էֆէնտին քով քովի կեցած, զինքը դիմաւորելու համար։

Վերջին օրերը իր մօտէն ընդունած մէկ երկու նամակները զինքը չատ վրդոված էին։ Անթառամ սոսկալի կերպով լարուած կը թուէր, այդ նամակներուն մէջ, կէկիթեանններու հանդէպ. նոյն իսկ իր աղուն կը զգացուցեր թէ ծրագրուած ամուսնութիւնը անկարելի էր կատարել կարգ մը պատճառներով զոր պիտի բացատրէր Լեւոնին Պոլիս հասնելուն։ Այդ խորհրդաւոր խօսքերը զինք քիչ մը տակնուվայր ըրած էին, իրա՛ւ է որ ինք սորուած էր անպատճառ ամուսնանալ Ռոզիկի հետ, առանց դրամօժիտի կամ ուրիշ երկրորդական դժուարութիւններու կարեւորութիւն տալու, սակայն եթէ իրաւունք այդ միութեան դէմ լարել ու անակնկալ արգելքներ ըլլային ինչ պիտի ընէր։ Եւ ճամբորդութեան ամբողջ տեւողութեան միջոցին իր միտքը չարչրքած էր գուշակելու համար մօրը ակնարկած պատճառները։

Եւ ահա հիմա, կայարան հասնելով, կը տեսնար որ մայրն ու Ղուկաս էֆէնտի, ինչպէս նաեւ իր նշանածը քով քովի իրեն կ'ըսպասէին։

(ԵՐՈՒԱՆԱԿԵԼԻ)

հայ անձերպարան և օրհնական կացութեան...։ Ս. Երուսաղէմի միաբանութիւնը, հոգ չէ թող ներքէն, իր միաբանութեան մէջէն ընտրէ Առաքելական Աթոռոյն Պատրիարքը, բայց ներքը իր միաբանութեան մէջը պատրիարքցու մարդ պատրաստէ, այս է կարեւորը, այս է կենսականը։

Ս. Երուսաղէմի նորընտիր պատրիարք Ամեն. Տ. Յարութիւն Սրբազանի Պոլսէն մեկնելու օրը որոշուած էր 1889 մայիս 10 չորեքշաբթի օրը, այն օրը առաւօտեան սկսեալ բազմաստուն ժողովուրդ եկած լցուած էր Մայր եկեղեցին, Պատրիարքարանի և Երուսաղէմացոց առջեւ վերջին անգամ տեսնելու համար կ. Պոլսոյ նախկին պատրիարքը։ Բարձրաստիճան եկեղեցականներն ու ազգայինները ներկայ էին Երուսաղէմացոց։ Նոյն օրը Տ. Յարութիւն պատրիարք չորեքապահել եպիսկոպոսներէ և առաջնորդութեամբ վարդապետներու, քահանաներու, բարձրաստիճան ուսումնականներու նախ Պատրիարքարան երթալով «մնաք բարով»ի այցելութիւն առաւ Տ. Խորէն Ս. Պատրիարքին, յետոյ Մայր եկեղեցի իջաւ խռնուած ժողովուրդը օրհնելու համար։ Դպիրները դիմաւորեցին Ն. Ամենապատուութիւնը «Լուսաւորեա Երուսաղէմ» շարականը գեղեցիկով։ Ս. Պատրիարքը ուղղակի սեղան ելաւ, ուր հանդիսական աղօթքէ յետոյ ժողովուրդին դարձաւ և Պօղոս Առաքեալի, «Անասնակ իմանամ յԵրուսաղէմ և որ ինչ անց անցանելոց լցեն անդ ընդ իս ոչ գիտեմ» խօսքը բնաբան առնելով ազդու քարոզ մը խօսեցաւ և օրհնեց ժողովուրդը։

Տ. Յարութիւն պատրիարք միեւնոյն հանդիսաւորութեամբ Ս. Եկեղեցիէն դուրս ելլելով փողոցին մէջ խռնուած բազմաշատ ժողովրդեան մէջէն անցաւ, որոնք քանիցս ծափահարեցին «կեցցէ Յարութիւն Պատրիարք» աղաղակելով։ Ն. Ամենապատուութիւնը իր եկեղեցական և ազգային ուղեկիցներուն հետ Դեւմ Դարբուի նաւամատոյցն չոգեմոյկ մը նստելով կէս ժամէն մտաւ Խիվիէի «Սաքալիէ» չոգենաւը, որ երկամ նեռած էր Սրբազանը։ Տ. Յարութիւն Պատրիարք երբ «Սաքալիէ»ի սանդուխին վերեւ ոտք դրաւ, չոգենաւն իր միջին կայմին վրայ պարզեց օսմանեան դրօշակը։ Շոգենաւը մեկնեցաւ կ. Պոլսէն ժամը 10ս ու կէսին, Ս. Պատրիարքին կ'ընկերանային իբրեւ կեդրոնական Վարչութեան պատուիրակ, Կրօնական Ժողովոյ կողմէն Ա. Առենապետ, Ս. Մաքէն Արքեպս. Նարպէյ և Տ. Յակովբ վրդ. (հիմա եպս.) Աւշոյ, Քաղաք. Ժողովոյ կողմէն Երուսաղէմցի Յովհաննէս էֆ. Թորոսեան, Երուսաղէմի հրաւիրակները, Տ. Մատթէ եպս. Մարկոսեան և Տ. Գէորգ վրդ. (յետոյ եպս.) Երէցեան և Ս. Աթոռոյ հին միաբաններէն Տ. Փիլիպոս եպս. Նաճատեան։ «Արեւելք» լրագրի խմբագրութիւնն ալ այս պատրիարքական ուղեւորութեան ուղեկից ըլլալ իր խմբագիրներէն Տիգրան էֆ. Արփիարեանը, որ ընդարձակ թղթակցութիւններով նկարագրեց Արեւելքին մէջ Տ. Յարութիւն Սրբազանի և պատուիրակութեան ի Ս. Երկիր և Եգիպտոս ըրած ուղեւորութեան ամբողջական պարագաները (տես «Արեւելք» թիւ 1605 ին ետքը։)։ Այս ուղեւորութեան առթիւ Հայիա 250 ռուբի չորսկոց Տ. Յարութիւն պատրիարքին, իբրեւ ճամբու ծախք։

Ինչպէս չորս տարի առաջ, այս անգամ ևս մեծամեծ պատիւներ և ընդունելութիւններ եղան Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարքին և իր ուղեկիցներուն ի Տարսոն, Ի Զմիւռնիա (մայիս 11 և 12)։ Այս վերջին քաղաքին մէջ Նուպարեան Տճարք փառաւոր սեղան մը տուին ի պատիւ Ս. Պատրիարք Հօր, հրաւիրեալներուն և պատուիրակներուն։ Տ. Յարութիւն Սրբազան Աղէքսանդրիա հասաւ մայիս 15/27ին, ուր փառաւոր ընդունելութիւն մը եղաւ Ն. Ամենապատուութեան։ Եգիպտոսի Առաջնորդ Տ. Մատթէոս եպս. Իպտիրեան և երեւելի ազգայիններ մինչեւ չոգենաւ երթալով ընդ առաջ դիմաւորեցին Ս. Պատրիարքը և Առաջնորդարան հրաւիրեցին։ Ազգ. անդրիոյ մէջ Պօղոս պէյ Ալբրեան փառաւոր սեղան մը տուաւ ի պատիւ Ս. Պատրիարք Հօր, և ամսոյս 17ին, ասն Ս. Համբարձման, քաղաքին Ս. Պօղոս-Պետրոս եկեղեցիին մէջ, բան փափաքանաց տեղւոյն ազգայիններուն, Դեր. Խաչէն Նարապէյ Սրբազան հանդիսաւոր Ս. Պատարագ մատուցանելով քարոզ մը կը խօսի սիրոյ և միութեան վրայ։ Սրբազանին Պատարագին և քարոզին ներկայ գտնուեցան Աղէքսանդրիացի բազմաթիւ Հայ-Հռոմէականներ և Դահիրէէն եկած ազգայիններ։ Ս. Պատրիարք Հայրը և իր ուղեկիցները մայիս 18ին կը մեկնին Աղէքսանդրիայէն «Բահմանիէ» չոգենաւով և հետեւեալ օրը կէս օրէն յետոյ ժամը 7ին կը հասնին Յոպպէ։ Ս. Աթոռոյս կողմէ ղրկուած պատգամաւորները իրենց դլուխը ունենալով Մաթա. Ընդհ. Ժողովոյ Ատենապետ Տ. Ատուանատուր եպս. Տ. Յովհաննէսեանը, ինչպէս նաև Յոպպէի տեսուչ Տ. Եղիա վրդ. Յովհաննէսեան չոգենաւ գացին, ուր Տ. Ատուանատուր Սրբազան հանդառօտ ճառ մը խօսելով յանուն Միաբանութեան կը շնորհաւորէ Ս. Պատրիարք Հօր ողջամբ Երուսաղէմ ժամանումը։

Մայիս 20 չորեքշաբթի կէս գիշերէն քիչ յետոյ Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարք Հայրը փառաւոր կառքերով և իր շքադիր խումբով ճամբայ ելաւ Յոպպէէն դէպի Ս. Քաղաք։ Ս. Յակոբեանց Միաբանութիւնը, տեղւոյս ազգայինները, ինչպէս նաև պաշտօնական մարմինները, օտար կղերն ու ամէն ազգի բնակիչները Յոպպէէն սկսեալ մինչեւ Ս. Աթոռ չատ փառաւոր և հանդիսաւոր ընդունելութիւն մը ըրին Ն. Սրբազնութեան, որ կուգար բաղկիլ իր Պատրիարքական Աթոռը։ Ժամը 8ին Ն. Ամենապատուութիւնը հասաւ Ցանգ և համբաւաւոր Արոնասպական արքին մօտ, իր նոր շինել տուած տան առջեւ, ուր Հայ և օտար մեծ բազմութիւն մը հաւախմբուած էր, դպրոցական տղաքներ, դրօշակներ ի ձեռին, կեցած էին կարգաւ և Ն. Բ. Սրբազնութեան անուան ձօնուած երգեր կ'երգէին։ Իսկ Ս. Քաղաքի Յոպպէի դռնէն ներս, Դաւիթի բերդին առջեւ, ուր փոքրիկ հրապարակ մը կայ, կը սպասէին չուրջառագեստ բազմաթիւ վարդապետներ, չալիկներ հագած սարկաւագներ և դպիրներ։ Այնտեղ Ս. Պատրիարք Հայրը ծանօթուն չուրջառ և ոսկեծոլ խալ խալ և գաւազան առնելով Լուսաբարպտեա Տ. Մատաթ եպս.ի ձեռքէն, յարմար չարականներու երգեցողութեամբ յարմաքայլ կը յառաջանար դէպի Ս. Եկեղեցին։ Թափօրին առջեւէն կը քալէին 40 հատ Սուլտանական զարդարուն գաւազաններ։ Ն. Ամենապատուութիւնը Ս. Եկեղեցի հասնելով՝ նախ Ս. Գլխադիրի մատուռը մտաւ, ուր ծնրադրեց և աղօթեց երկիւղածութեամբ, յետոյ առաջնորդուեցաւ Աւագ-Սեղանի բեմին առջեւ, ուր Տ. Մատաթ եպս. Խալաթեանի հետ միասին փոխ առ փոխ կարդաց «Ուրախ եղէ Եւ, ոյք ասէին ցիս ի տուն Տեառն երթիցուք մեք» օրհնութեան Աղօթքը։

(Շարունակելի)

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ԳՈՐԾԵՐԸ

ՎԷՆԻԶԷԼՈՍ ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎԻՆ ԱՌՋԵՒ

Ապէնքէն ամսոյս 11 թուով հետեւեալը հեռագրած են «Բրօսաս»ի. «Ընտրը կէս օրէ վերջը ժամը 4ին սկսաւ ունենալ դիրներու մեծ բազմութեան մը ներկայութեանը։ Վէնիզէլոս խօսք առնելով՝ յայտարարեց թէ Երեսփ. Ժողովին առջեւ կը ներկայանայ իբրեւ նախարարապետ, պընդումին վրայ թագաւորին որ մերժած է ընդունիլ իր հրաժարականը։ Աւելացուց թէ Երկիրս թագաւորին կամքն էր վերադարձուցանել վստահութիւնը որ ելք մը չէր ունեցած մեծամասնութեան չգոյութեան պատճառով։ Ինչ ձեռնպահութիւն, բուռ, իրին հանդէպ անվստահութեան պայքարութիւն եւ կասկածի արտայայտութիւն պիտի նկատէ։ Բուէտուիր պիտի բացուի բոլոր երեսփոխաններուն ներկայութեանը։ Եթէ խռովս պարաւեց երեսփոխանները, որոնք քուէարկութիւնը սկսելուն պէս կը քաշուին, պահանջեց որ վերցուի այդ սովորութիւնը։ Վէնիզէլոս վերջացուց, Ժողովէն պահանջելով վստահութեան քուէ, անկեղծութեամբ և անվերապահ կերպով տրուած։ Այլապէս, աւելացուց, թագաւորին հետ պիտի խորհրդակցիր թէ ինչ պէտք է ընել այդ պարագային։ Այս վերջին նախադասութեամբ Վէնիզէլոս Ժողովին հաւանական լուծմանը կ'ակնարկէր։

ՏՈՒԱՌՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Վէնիզէլոսի այնքան վճռական ճառը և իր պնդումները որոնք պարզօրէն յայտնուած էին և ոչ թէ կողմնակի ճամբարերով, վստահութեան քուէ չտեղւոյ համար, խանդավառութիւն առաջ բերաւ ունկնդիրներուն մէջ։ Բարեկամ երեսփոխաններուն մէջէն օրոնք ջերմապէս ծափահարեցին։ Մինչ երեսփոխանները, մասնաւորաբար անոնք որոնք հակառակ կուսակցութեան կը պատկանին, ապշած մնացին կառավարութեան պահին ալ վճռական յայտարարութիւններուն առջեւ։

ՎԻՃԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Վէնիզէլոսի ճառին վրայ կատարուած վիճաբանութիւնները մեծ եռանդով սկսան։ Սահմանադիրները պնդեցին որ երկու Ժող.ովները Սահմանադիր անուանուին։ Կուսակցութեանց պատկանող երեսփոխաններուն մեծ մասը պահանջեց որ Ժողովներուն սահմանադիր կոչուելուն խնդիրը անվաւեր կատարութեան արձուելիք վճռաւորեան քուէի խնդրէն։ Սահմանադիրները իրենց ծրագրին վրայ կը պնդէին։ Մակրոնիմիսի կուսակիցները ուժ կուտային անոնց։ Բալլիի կուսակցութեան եւ Թէոթոքիսի կուսակցութեան պատկանողներէն ունանց ուժ տուին երկու առաջարկութեանց անցնելուն, որպէսզի քուէն բաժնուի, ինչ որ Վէնիզէլոս մերժեց ընդունիլ։

ՔՈՒԷԱՐԿՈՒԹԵԱՆ ԱՐԴԻՒՆԸՐԸ

Երկար վիճաբանութենէ մը ետը վճռուեցաւ հետեւեալ։ Կառավարութիւնը 266 հակառակորդներու վրայ 208 ստացաւ։ Թեոթոքիսի կուսակցութեան պատկանողներն ստացան ձեռնպահ մնացին։ Մավրոմիխալիսի կուսակցութեան պատկանողները հակառակ եղան։ Ռալլիս անձնապես չուզեց եղեռին մասնակցիլ։

ՔՈՒԷԱՐԿՈՒԹԵՆԷՆ ԵՏՈՒ

Վէնիզէլոս, քուէին արդիւնքին յայտարարութենէն ետքը։ խորհելու համար երեք օր պայմանաժամ ուզեց։ Միեւնոյն ատեն պահանջեց որ ներկայացուցիչները անոնի ջանկ կերպով ընդունուին։

ՀԱՒԱՆԱԿԱՆ ԼՈՒԾՈՒՄ

Ժողովին ցրուումը անխուսափելի կը նկատուի։ Վէնիզէլոս կ'ըսէ թէ այսպէս հակառակորդաց տարբերով չպիտի կրնայ գլուխ հանել իր վերածնունդի գործը։

ԻՆՉ ՊԻՏԻ ԸՆԷ ՎԷՆԻԶԷԼՈՍ

Վէնիզէլոս քուէարկութենէն ետքը յայտարարեց թէ այս արդիւնքին առնչեալ կառավարութիւնը պիտի խորհի կացութեանը վրայ։ Կը կարծուի թէ Վէնիզէլոս նկատելով որ 70 ձայնի մեծամասնութիւնը անբաւական է, պիտի պնդէ որպէսզի ժողովը լուծուի։ Կառավարութիւնը իշխանութեան գլուխը պիտի մնայ։

ԲՈԼՍԹՈՆ ԵՒ ԴՐԱՄԸ

Ինչպէս յայտնի է, Թոլսթոյ Նոպէլի խաղաղութեան մրցանակին արժանացած ներ. վերջերս մամուլին մէջ լուր տարածանուած էր թէ Թոլսթոյ մերժած էր այդ գումարը և պահանջած էր որ այդ գումարը Տոխոպորներու հակաքնուորական աղանդին տրուի։ Այս լուրին ո՛ր աստիճան ճշմարիտ ըլլալու մասին տեղեկութիւն մը առնելու համար, Նոր Վրէմիայի օրագրող մը Թոլսթոյ կոմսին դիմած էր։ Ահա թէ ի՞նչ պատասխան ստացած է։ «Երբեք խորհած չեմ ուրիշներու տալ ինձի ինկած գումարը։ Կ'ուզեմ հակայն խնդրել որ զայն ինձի չտան, որովհետեւ մերժելու դժնդակ պարտաւորութեանը մէջ պիտի պտնուիմ և այս մերժումը կրնար անհաճոյ ըլլալ իմ ժառանգորդներուս։ Պարտք կը սեպեմ մերժելու այդ գումարը, որովհետեւ համոզուած եմ դրամին բացարձակ ինքնակարութեանը։»

ՊԵԼԺ ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆՆԵՐ ՎԻԼՀԷԼՄ Բ.Ի ԴԷՄ

Պրիւսէլէ հոկտ. 7 թուով կը հեռագրեն Մարքենի. «Ընկերվարական կուսակցութիւնը պատերազմ վրայ փակցուցած է խիստ լեզուով գրուած հեռեւեալ յայտարարութիւնը, Վիլհելմ կայսր այցելութեանը առթիւ։ Այս յայտարարութիւնը սպէսէ կը վերջանայ։ «Այն պահուն երբ անանք՝ որոնք առանց սրբելու աղտաւորութեան մեր կառավարութեան տակ են, կը պատրաստուին ծափահարել Վիլհելմ կայսրը, մենք գերման ժողովուրդս մեր բարեւները կը ղրկենք ազատագրումի համար կռուող ընկերվարականներուն և առանց հեռ, բոլոր երկիրներու մեր եղբայրներուն հետ կը գոչենք. «կեցցէ ընկերական հանրապետութիւն. կեցցէ աշխատաւորներու միջազգային ընկերակցութիւնը։»

ՊԱՇԱՐՄԱՆ ՎԻՃԱԿ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՄԷՋ

Պերլինէն էր հեռագրեն հոկտ. 7 թուով. «Քանի մը թերթեր միայն կը խօսին այսօր այն նոր խռովութիւններուն վրայ որոնք ա.ս գիշեր տեղի ունեցան Գերմանիոյ Ռէյմս քաղաքին մէջ։ Թէև նախորդ օրը, ոստիկանութիւնը պաշարման վիճակ յայտարարեց Թաղին մէջ և զգուշութեան համար Պերլին ճամբեց գործադուլ ընողներուն տեղը բռնելու համար բերուած գործաւորները, սակայն դարձեալ ապատարական տեսարանները նոյն սաստկութեամբ շարունակուեցան և իրիկուան ժամը 7ին մինչեւ կէս գիշեր տեւեցին։ Դարձեալ փողոցին լապտերները մարեցան, խանութներուն ապակիները խորտակուեցան, ոստիկանները քարերով և ձուլածոյ երկաթի կտորներով յարձակում կրեցին։ Հրազէններ պարպուեցան այն պահուն երբ ոստիկանները ձերբակալութիւններ կատարել սկսան։ Սպայ մը ծանրապէս վիրաւորուեցաւ։ Ֆօրվերցի գրածին նայելով՝ նախընթաց օրուան դէպքերու միջոցին վնասուցեալ անձերուն թիւը երեսունի կը հասնի։ Վերջնականապէս ի դերեւ ելան այն բանակցութիւնները օրանց կը կատարուէին հանրակացքի ընկերութեանց անօրէններուն և անոնց պաշտօնեաներուն միջեւ։»

ՊԱՊԻՆ ՆՈՐ ԱՐԳԵԼՔԸ

Պապը արգիլեց կղերականներու ապակէտներուն ընթերցումները ընել հանդէսներէ և լրագիրներէ, նայիսկ եթէ անանք ըլլան կաթոլիկ հրատարակութիւններ, հեղ, մտան իր դաւանին խուսը կ'երթար՝ անոր հետ գաղանապէս տեսնելու համար պարտաւորուած այս նոր ծրագրին մանրամասնութիւններուն վրայ, բացարձակապէս անհեղեակ այն եռացումին։ Բուն մասնուած էր տարբերին ըղեղը։

«Այո, մամա, կ'ըլլայ, մամա, շատ աղէկ, մամա, ինչո՞ւ չէ, մամա, հարկաւ, մամայի պէս անորոշ և դիւրին պատասխաններով գլխէն կը հեռացնէր այդ անանկերով մամայ, որ մանկան մը պէս հրճուելով կերթար մթ մենակը մտպելու «հեռաւոր համալսարաններու և բրոֆեսորներու» ոտուերպիծներուն, որոնք կարծես հիմակուընէ կը շարժէին, եր պարէրին, կը ցաքրատէին իր մշտապատ աչքերուն առջեւ։

Անդին, Համիդի-Սոֆի տաք սիրեցութիւնը հանդարտօրէն կը հոլովէր։ Ազգկան հաւատարմութեան և անկեղծութեան ամէնօրեայ հաւատումներուն, ցոյներուն առջեւ երիտասարդը կը սրտանդաւէր, և իր յեաին կատածները կը ջնջուէին, ու ներքնապէս կը պէտէր մը ալ կեանքին, մեծաւոր ապագայի աղուոր ծրագիրներ մշակել, ամիրայի այդ մեղմ ու խղդուկ յարկին դուրս կազմելիք տաք բոյնին առւականութիւնն ի՞նչ թէ ասով աշակերտները կը լքեն ի բեռնց ուսումները։ Ասիէ զատ, վերջերս այս արդիւքը դրուած է նաեւ կրօնաւորներու ներու և կրօնաւորուհիներու տուներուն։ Բայց ինչ որ հետաքրքրական է, սա է թէի ժեղութիւնը այս պահուս կղերանոցէ կղերանոց, վանքէ վանք կը պատցնեն ոչ միայն Իտալիոյ այլեւ Ցրանսայի մէջ և ուրիշ տեղեր, պապական կոնդակ մը որ կ'արգելէ յիշեալ կրօնաւորներուն հը բատարակութեանց մուտքը վանքերու և կղերանոցներու մէջ։ Ըսել է տակիա ժեղութիւն կրօնաւորներուն տրուած մեծամասնաճառ մը է։

ԲՈՐԲՈՒԿԱԼԻ ԳՈՐԾԵՐԸ

Բորբուկալի առժամ. կառավարութիւնը հրամանագիրներ հանեց որով Բորբուկալի Եկեղեցական դատարանները երկուքի կը վերածէ, կը ջնջէ մամուլի ազատութեան դէմ դուրսած օրէնքները, ինչպէս 1896 փետր. 13ին անիշխանականներուն դէմ հրատարակուած օրէնքը։ Ուրիշ հրամանագիր մը կ'ըսէ թէ Պէժայի եպիսկոպոսական աթոռը թափուր կը մնայ։ Որովհետեւ եպիսկոպոսը առանց Բորբուկալի կառավարութեան արտօնութիւնը առած ըլլալու Սպանիա մեկնած է։

*** «Ճիռնիալէ տ'Իթալիա» մարտանութիւններ կը հայտարարէ Իտալիա վերադարձին վրայ Մատրա-Բիա թագուհիին որ Բորբուկալի Լուի թագաւորին այրին է և Մանուէլ թագաւորին մեծ մայրը։ Իտալիոյ թագաւորին իր օրաքրջը հետ հանդիպումը «Ռէնթնա - Լիլնա» դրասարին վրայ չատ յուզիչ եղած է։ Թագաւորը երկար հաբոյր մը դրոշմեց Մատրա Բիա թագուհիին ձեռքին վրայ։ — Ո՞ր քան դժբաղդ եմ, կը հեծէր Մատրա-Բիա այս տարիքիս մէջ առանց օճախի և հայրենիքի մնացի։» Թագաւորը կը մխիթարէր զայն, ըսելով. «Վատան եղիր, դուն կը գտնուիս այն հայրենիքին մէջ ուր ծնած ես, ուր ամէնքն ալ կը սիրեն քեզ, ու կը յարգեն։ Իմ ընտանիքիս մէջ ուրիշ օճախ մը պիտի գտնես, քու քրոջդ ու մոյդ մօտը։» Մատրա-Բիա թագուհին իր հայրենիք մուտքը Թնդանօթի 21 հրաւանձներով ողջունուեցաւ։ Թագուհին իր հայրենիքը թողած էր 48 տարի առաջ, Բորբուկալ երթալու համար։

ՊՈՒԼԿԱՐ. ՔԱՂԱՔՄԸ ՀԱՆԳԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ ԿԸ ՇՈՒՐԱՎԱՏ

Պուլկարիոյ Ֆրաբովա քաղաքին բնակիչներն ու քաղաքապետութիւնը հանրապետութիւն հռչակեցին։ Կառավարական իշխանութիւնները պաշտօնակ եղան և յեղափոխական դրօշը պարզուեցաւ քաղաքապետարանին վրայ։ Քաղաքապետը մերժեց բանակցութեան մտնել երկրին իշխանութիւններուն հետ, այս պատրուակով թէ քաղաքը ինքնօրէն է։ Զինուորներ ղրկուած են կարգապահութիւնը հաստատելու համար։

ՆԵՐՔԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ՓՈԽԱՌՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Ֆրանսայի հետ բանակցութիւնները խղճալէն յետոյ, գերման և աւստրիացի դրամատէրերը իրար անցան են փոխառութիւն մը ընելու համար Թուրքիոյ։ Գերման կարգեր պանդուխները այդ մասին առաջարկներ ըրած են արդէն։ Թէ՛ գերման և թէ աւստրիական կառավարութիւնները պատրաստ են իրենց պանդուխները արտօնելու որ օսմ. փոխառութիւնը կնքեն կարգ մը ամենամեան երաշխաւորութիւններով։ Աւստրիական կառավարութիւնը կը պահանջէ որ փոխառութեան գումարով յանձնարարութիւններ ըլլան աւստրիական ճարտարագործութեան, ինչպէս բանակին համար պէտք եղած ատուին գնումը։ Սակայն մինչև հիմա օսմ. կառավարութիւնը բանակցութեան չէ մտած, փոխառութիւնը Աւստրիոյ կամ Գերմանիոյ մէջ կնքելու համար։ Նպաստաւոր և արտաքին գործոց Նախարարը, առջի օր, փոխառութեան խնդրի մասին տեսակցութիւն մը ունեցաւ Պերլինի օսմ. դեսպան Նիզամի փաշայի հետ։ Առջի ի. սիկուն աւստրիական դեսպանատան Բ. Թարգմանը եպարքոսին և Եվմական Նախարարին հետ տեսակցութիւն մը ունեցաւ։ Աւստրիացի դրամատէրերու խմբակին կազմէ Պ. Ռ.իտնէր, առջի օր, երկու տեսակցութիւն մը ունեցաւ Ճավիտ պէյի հետ։

*** Ֆրանսական դեսպանը, առջի օր, արտաքին գործոց Նախարար Բիրնաթ փաշայի հաղորդեց Ֆրանսական կառավարութեան պատասխանը բանակցութեանց խզման մասին։ Անաւասիկ այն չորս ծանր պայմանները, որոնք օսմ. կառավարութեան կողմէ չեն ընդունուած.— Ա. Որդերդական մը անուանումը Հաշուակալութեան Ատեանին մօտ, անոր պաշտօնը պիտի ըլլայ քննել իրեն ղրկուած թուղթերը և հսկողութիւն կատարել Հաշուակալութեան Ատեանի գործառնութեանց վրայ, երեսփ. Ժողովի կողմէ քուէարկուած հաշուակալութեան օրէնքին համաձայն։ Բ. Ֆրանսացի պաշտօնատարի մը անուանումը եվմական պաշտօնատարի մը ընդհ. հաշուակալութեան քաժնին մէջ, Գ. Լօսանի կողմէ կեդր. վարչութեան համար պատրաստուած ծրագրին համաձայն։ Դ. Թուրքիոյ մէջ ի գործ դրուած եվմական բարենորոգումներու մասին պաշտօնական զեկուցում հաղորդել Ֆրանսական կառավարութեան։ Դ. Պէտք է յանձնուում ըլլայ կնքուելիք փոխառութեան դրամով Ֆրանսայի տալու յանձնարարութեանց մեծագոյն մասը։

*** Հավատի գործակալութեան մէջ զեկոյցը կ'ըսէ. «Կ. Պոլսոյ Ֆրանսական դեսպան Պ. Պոնտրա իր կառավարութենէն հրաման ստացած է օսմ. կառավարութեան յայտարարելու թէ թուրք փոխառութեան մասին կատարուած բանակցութիւնները վերջացած են, օսմ. նախարարաց Խորհուրդը վաւերացուցած չըլլալով Պ. Քոշերիի և թուրք եվմական խորհրդականին միջև գոյացած համաձայնութիւնը։»

*** Ֆրանֆիուրթեր Զայթունկ կը գրէ. «Օսմ. փոխառութեան խնդիրը լուծելու համար, քանի մը գերման պանքարներ ֆէնիքա մը կազմուած է։ Այդ ֆէնիքային կը մասնակցին Տէօյչ Պանք Պլէյտրէյտր ասուը, Տիսքոնթոգեսէլշաֆթ, Տէօյչ Օրիէնթ պանք, Տրէզդներ Պանք, Շաֆհաուզէնյ Պանք Ֆերայն և Նաթիոնալ Պանք։ Փոխառութեան մը կնքումին նպաստաւոր չըլլալուն համար ասեր, խնդիրը պիտի կարգադրուի դանձային տեսչերու զեղչումով, վեց ամսուան մէջ վճարելի։ Գումարը 150 միլիոն ֆրանք որոշուած է։»

*** Ֆէօյ-Թիւրք կ'իմանայ թէ գերմանական, աւստրիական և զուիցերական դրամ.խումբեր փոխառութեան մասին առաջարկներ ըրած են եվմական նախարարութեան։ Սմենէն նպաստաւոր առաջարկները կատարուած են դերման պանքներու խմբակին կողմէ։ Այդ խմբակը 150 միլիոն ֆրանքի փոխառութիւն մը պիտի ընէ կամ դանձային տոմսերով ապանս մը, 5 տարին ամամ մը նորոգելի։

*** Եօրք Օրիանքալ կը գրէ. «Պրանական մամուլը միամտուա կերպով ցաւ կը յայտնէ օսմ. փոխառութեան մասին կատարուած բանակցութիւնները խղճած ըլլալուն համար։ Լրագրիներն ոմանք կ'ըսեն թէ համաձայնութեան մը հասնելու անհնարութիւնը առելի մեծ պիտի ըլլար, եթէ երբեք բանակցութեանց սկիզբը օսմ. կառավարութենէն անհաշ ընթացք մը ցոյց չի տար։ Թուրքիա, կարճառ պամանաժամով իրեն տրուած ավանդին գրեթէ ամբողջութիւնը Գերմանիոյ տալէ յետոյ յանձնարարութեանց ձեւն ասկ. դարձեալ Ֆրանսայի կողմը պիտի դառնայ։ Հեռաբար, գժամանութեան առաջին չարժումը անցնելէ յետոյ, օսմ. կառավարութիւնը պիտի խորհի այն լուրջ

„ԱՐԵՒԵԼՔ"Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (113)

ԱՄԻՐԱՅԻՆ ԱՂՋԻԿԸ

(ՊՈԼՍԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔԻ ԳԻՐՈՒԱԳՈՒՆԵՐ)

Դրեց՝ ԵՐՈՒԽԵԱՆ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՄԵՐՅՈՒՆԱՏ ՍԷՐ

— Մամա, բաւ մորը առջեւ անկուելով մեկէնիմէկ, կը մտածեմ որ առանք խեղճ մարդեր են, ասկէ դուրս հանուին նէ անօթի կը մնան, եկուր մի՛ ճամբեր, չ'ըլլար մեղք են։

— Ասպիս, թարեսիրտ դաւակս, բաւ թիկունը իր ալնին տղան հմայուրելով։

Տարփանքէն և կատաղութենէն խառնուած, ամիրային թոռը քանի մը օրը անգամ մը սանն տեսարաններ առեղծեց։ Հակառակ իր ծիծերուն, իր տէնդ, յուզումը, վրդովումը աննմանելի չմնային բարիւտիրին, որ սկսաւ հետաքրքրուիլ։ Տանջանք մը ալ ասս եղաւ։ Հիմա, կը զղջար Թարիզն հեռը բերած ըլլալուն այդ աղջիկը, որ հարիւրաւոր ոսկիներու նստած էր իրեն։

Բայց մանաւանդ, ձկնորսին աղուն ներկայութիւնը յարաժամ լկանք մը եղաւ իր մրրկալի հոգիին համար։ Քանի մը անգամ մոլեցաւ բրտօրէն ապարանքէն դուրս նետել զանը, բայց ատոր համար հարկ եղած քարոյական սրտ ուժը վերջին բռպէին միշտ պակսեալ իր քով։ այդ երիտասարդին նայուածքին Թագուն սպառնալիքն առջեւ պարտուելով իր կիւղով մը օրուն պատճառը չէր կրնար հասկնալ, հակառակ որ ինքը երկարօրէն և անձկանօք իր յիշողութեան մէջ փնտռած ըլլար այդ նայուածքը։ Անոր հանելութեան։ Եգիպտոսի Առաջնորդ Տ. Մատթէոս եպս. Իպտիրեան և երեւելի ազգայիններ մինչեւ չոգենաւ երթալով ընդ առաջ՝ դիմաւորեցին Ս. Պատրիարքը և Առաջնորդարան հրաւիրեցին։ Ազգ. անդրիոյ մէջ Պօղոս պէյ Ալբրեան փառաւոր սեղան մը տուաւ ի պատիւ Ս. Պատրիարք Հօր, և ամսոյս 17ին, ասն Ս. Համբարձման, քաղաքին Ս. Պօղոս-Պետրոս եկեղեցիին մէջ, բան փափաքանաց տեղւոյն ազգայիններուն, Դեր. Խաչէն Նարապէյ Սրբազան հանդիսաւոր Ս. Պատարագ մատուցանելով քարոզ մը կը խօսի սիրոյ և միութեան վրայ։ Սրբազանին Պատարագին և քարոզին ներկայ գտնուեցան Աղէքսանդրիացի բազմաթիւ Հայ-Հռոմէականներ և Դահիրէէն եկած ազգայիններ։ Ս. Պատրիարք Հայրը և իր ուղեկիցները մայիս 18ին կը մեկնին Աղէքսանդրիայէն «Բահմանիէ» չոգենաւով և հետեւեալ օրը կէս օրէն յետոյ ժամը 7ին կը հասնին Յոպպէ։ Ս. Աթոռոյս կողմէ ղրկուած պատգամաւորները իրենց գլուխը ունենալով Մաթա. Ընդհ. Ժողովոյ Ատենապետ Տ. Ատուանատուր եպս. Տ. Յովհաննէսեանը, ինչպէս նաև Յոպպէի տեսուչ Տ. Եղիա վրդ. Յովհաննէսեան չոգենաւ գացին, ուր Տ. Ատուանատուր Սրբազան հանդառօտ ճառ մը խօսելով յանուն Միաբանութեան կը շնորհաւորէ Ս. Պատրիարք Հօր ողջամբ Երուսաղէմ ժամանումը։

Մայիս 20 չորեքշաբթի կէս գիշերէն քիչ յետոյ Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարք Հայրը փառաւոր կառքերով և իր շքադիր խումբով ճամբայ ելաւ Յոպպէէն դէպի Ս. Քաղաք։ Ս. Յակոբեանց Միաբանութիւնը, տեղւոյս ազգայինները, ինչպէս նաև պաշտօնական մարմինները, օտար կղերն ու ամէն ազգի բնակիչները Յոպպէէն սկսեալ մինչեւ Ս. Աթոռ չատ փառաւոր և հանդիսաւոր ընդունելութիւն մը ըրին Ն. Սրբազնութեան, որ կուգար բաղկիլ իր Պատրիարքական Աթոռը։ Ժամը 8ին Ն. Ամենապատուութիւնը հասաւ Ցանգ և համբաւաւոր Արոնասպական արքին մօտ, իր նոր շինել տուած տան առջեւ, ուր Հայ և օտար մեծ բազմութիւն մը հաւախմբուած էր, դպրոցական տղաքներ, դրօշակներ ի ձեռին, կեցած էին կարգաւ և Ն. Բ. Սրբազնութեան անուան ձօնուած երգեր կ'երգէին։ Իսկ Ս. Քաղաքի Յոպպէի դռնէն ներս, Դաւիթի բերդին առջեւ, ուր փոքրիկ հրապարակ մը կայ, կը սպասէին չուրջառագեստ բազմաթիւ վարդապետներ, չալիկներ հագած սարկաւագներ և դպիրներ։ Այնտեղ Ս. Պատրիարք Հայրը ծանօթուն չուրջառ և ոսկեծոլ խալ խալ և գաւազան առնելով Լուսաբարպտեա Տ. Մատաթ եպս.ի ձեռքէն, յարմար չարականներու երգեցողութեամբ յարմաքայլ կը յառաջանար դէպի Ս. Եկեղեցին։ Թափօրին առջեւէն կը քալէին 40 հատ Սուլտանական զարդարուն գաւազաններ։ Ն. Ամենապատուութիւնը Ս. Եկեղեցի հասնելով՝ նախ Ս. Գլխադիրի մատուռը մտաւ, ուր ծնրադրեց և աղօթեց երկիւղածութեամբ, յետոյ առաջնորդուեցաւ Աւագ-Սեղանի բեմին առջեւ, ուր Տ. Մատաթ եպս. Խալաթեանի հետ միասին փոխ առ փոխ կարդաց «Ուրախ եղէ Եւ, ոյք ասէին ցիս ի տուն Տեառն երթիցուք մեք» օրհնութեան Աղօթքը։

դիպելուն, կ'ճաճապարէր խեղճ խուսափիլ, վրդոված անոր վրէժխնդիր ոեւեռումէն, որ նդրպակի մը պէս իր մէջը կը մնայէր։

Շուարած եւ մոլեգին, բարիւտիրին հետ խօլ չուայտութեան մը անենաուր եղաւ, ջուրի պէս մտնելով գրամը, ա՛լ իրարու ետեւէ ծախելով կալուածները, որոնց անհետացումը ա՛լ երկիւղ չ

անպատեհութեանց վրայ, որոնք առաջ պիտի գան օսմ. կայսրութեան համար, երբ այս վերջինը Երրեակ Հաւատակցութեան հաւասակ ուղղութեան մը կը հետեւի։

*** Անգլիական լրագիրները բանակցութեանց խզման լուրը հրատարակելով առ հասարակ հաւանութիւն կը յայտնեն Ֆրանսայի հետեւած ընթացքին։

*** Բարիզի տեղանաւորական շրջաններուն մէջ չատ զարմացած են բանակցութեանց խզման վրայ սա պատճառաւ որ Թուրքիա կը չրկուի իր ապագային համար անհրաժեշտ եղող նիւթական միջոցներէն։

ԼԻԲԱՆԱՆԻ ԽՆԴԻՐԸ

«Թան»ի Պոլսոյ թղթակիցը հետեւեալը կը գրէ. «Արդէն հեռագրած եմ ձեզ այն միջադէպերը որոնք առաջ եկած էին Լիբանանէն անցնող երկաթուղիի գծերուն կայարաններուն մէջ։ Մանրամասնութիւններ կը պակսին դեռ և չենք գիտեր թէ ի՛նչ են այն պատճառները որոնք մղած են քանի մը իսլամ ճամբորդներ քրիստոնեաներու վրայ կրակ ընելու։ Ինչ որ ալ ըլլայ, այս դէպքերը ցոյց կուտան թէ այս նահանգին բնակիչները հոգիի ի՞նչ վիճակի տէր են։ Դիւանագիտական շրջանակներու մէջ կը կարծուի թէ Լիբանանի ազգաբնակութեան վրայ բան մը կը նիւթուի։ Կայսրութեան այս մասը առանձնաշնորհեալ միութեարիւն մը կը կազմէ. կառավարիչը տեղուոյն թիւններէն կ'ընտրուի որոնք Լիբանանի բարենորոգութեանը համար կանոնագիր մը պատրաստած են։ Ժէօն-Թիւրքերը կը մտածեն թէ բոլոր առնչ կոնային ըլլալ բռնապետական կառավարութեան մը առեն, բայց ներկայ սահմանադրական ռէժիմին առ, ներելի չէ որ առանձնաշնորհեալ գաւառ մը գոյանուի։ Աւելորդ է ասա Լիբանանի, ինչպէս եւ Ալպանիոյ մասին երիտասարդ Թուրքերու մտածածը։ Ալպանացիներն ալ առանձնաշնորհեալ դաւառ մը կազմելին։ բայց այսօր հնազանդեցուցուեցան։ Տիրոջներն ալ կ'ուզեն իրենց առանձնաշնորհումները պահել, ինչպէս հին բէժիմին օրով. բայց կառավարութիւնը զանոնք ալ հպատակեցնելու վրայ է։ Բիւրերը եւ Միջագեաքի արաբ ցեղերն ալ կ'ուզեն կէս անկախ վիճակ մը ունենալ։ Աւանդ ալ հարկաւ միւսներուն պէս պիտի հպատակին։

ԿԱՅՍՐՈՒԹԻՒՆԸ ՀՕՐԱՆԻ ՄԷՋ

Հօրանի արշաւախումբին հրամանատար Սամի փաշա պատերազմական նախարարութեան կը հեռագրէ թէ զինաթափութեան ձեռնարկած է Սուէյտայի մէջ։ Մինչեւ հիմա գրաւուած են 3000 մարդիս և 40000 փամփուշտ։

ԾՈՎԱՏՈՒՆ ՆԱԽԱՐԱՐԸ

Զոյց կը շրջի թէ երկու անձնաւորութիւններ, մէկը ծերակուտական և միւսը հանգստեան կոչուած, ծովային նախարարութեան պաշտօնին թեկնածու են. ատոնք են նախկին ծովային նախարար Ա-բիդ Հիզզէթ փաշա և նաւային վարժարանին նախկին տնօրէն Հիւսնի փաշա։ Այս վերջինը երկու օր միայն վարած է ծովային նախարարութեան պաշտօնը, Բեամիլ փաշայի եպարքոսութեան օրով,

*** Այսպէս կուսակալ Մահմուտ Մուխթար պէյի առաջարկուած է ծովային նախարարութեան պաշտօնը, բայց յիշեալը չէ ընդունած։

ԹՈՒՐՔԻԻԴԱՐԱՏԱՂ

ՍԻՐԱՀԱՆԱՆԳԱՂՈՒԹԻՒՆԸ

Սելանիկէն հոկտ. 8 թիւով կը գրեն Օսմ. Լոյսի. «Վերջին չրաթէներու միջոցին տուգուեցաւ որ Թուրքերէնդարատաղ սահմանադրիչին վրայ յաղորդաբար կատարուած ընդհարումները առնչութիւն չունին այն միջադէպերուն հետ, որոնք յաղորդաբար կը կրկնուին սահմանադրի գիւղացիներուն միջեւ, առջառի գողութեան հետեւանքով։ Գարատաղցիները կանոնաւորապէս յարձակումներ կը գործեն։ Ոչ միայն իսլամական գիւղերուն վրայ կը յարձակին, այլ և Թրքական հողագործներուն վրայ. չատ մը զինուորներ արդէն իսկ զոհ գացած են այդ յարձակումներուն. հաստատուած է որ այդ յարձակումները կը գործուին ուրիշ կողմէ, մասնաւոր դրութեան մը համաձայն։ Նոյն իսկ կ'ըսուի թէ Գարատաղի իշխանութիւններն ալ խառնուած են այդ խաղին։ Ինչպէս արդէն ծանուցած ենք, Գարատաղ երիտասարդ նոր կամաւորներ դեռեղած է սահմանագիրի կայաններուն մէջ։ Նոյնպէս դիտելի է որ գարատաղցի գործակալներ ղէնք կը բաժնեն Թուրք սահմանագիրին վրայ հաստատուած քրիստոնեայ բնակչութեան։ Ահա թէ ինչո՛ւ համար կը խորհուի նորէն պաշարման վիճակ հռչակելու և Թրքական հողագործներու պահպանողութիւն ուեւց։ Այս իրողութեանց և Շքաթարի դէպքերուն միջեւ առնչութիւն մը կայ, զոր պէտք չէ մոռնալ։ Ոչ-իսլամ զինուորներուն տեղ, որոնք կրնան ալաւական ազդեցութեան ենթարկուիլ, իսլամ զինուորներ պիտի զետեղուին։»

ՕՍՄ. ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐ ԲԱՆԱԿՆԵՐԸ

Իտալական բանակէն սպայ մը Քորրիէրէ տելլա Սերայի մէջ յօդուած մը հրատարակելով կ'ըսէ թէ պուլկար բանակը մէկ քառորդ դարէ ի վեր կը պատրաստուի, բայց իր նպատակին չէ հասած, այն է Թուրքիոյ հետ պատերազմիլ։ Զինուորական տեսակէտով Թուրքիա մեծ յառաջդիմութիւններ կը գործէ։ Պուլկարները ա՛չ թէ Պոլիս, այլ Էտիրնէ իսկ չեն կրնար հասնիլ։ Պուլկարիոյ վիճակը ցաւալի է։ Բանակը քաղաքականութեան կը խառնուի, և սա պիտի ըլլայ իր կորստեան պատճառը։ Իտալացի սպան պուլկար պետական մարդոց չատ մը օնայուները ի վեր կը հանէ։ Այդ սխալներուն հետեւանքով է որ Պուլկարիա չէ կրցած գայնակցութիւններ կնքել։ Ցոդուածին վերջաւորութեան մէջ սպան ի վեր կը հանէ սա պարագան թէ Թուրքիոյ դաշնակցութիւնը Գերմանիոյ և Աւստրիոյ հետ՝ ի դէմս պիտի հանէ պուլկարական յոյսերը։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՕՍՄ. ՔՕՄԻԹԷՆ

Օսմ. քօմիթէն դժնդակօրէն տպաւորուած է ֆրանսական սմալուին մէկ մասին կողմէ երիտասարդ Թուրքիոյ հանդէպ բռնուած թշնամական ընթացքէն։ Այս առթիւ քօմիթէն իր զարմանքը յայտնած է Հավասի գործակալութեան միջոցաւ, յայտարարելով թէ այդ բանը արգելք չպիտի ըլլայ որ Թուրքիա երախտագիտութեան և հաստակրութեան խորունկ զգացումներ չտածէ Ֆրանսայի նկատմամբ, և ինչպէս անցեալին մէջ երկու երկիրներու բարեկամութիւնը չմարպանդէ։

Մ. ԵՒ Ց. ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

Ինչպէս գրած էինք, Մ. և Ց. խորհրդարանական կուսակցութիւնը, առջի օր, կարճ նիստ մը գումարեց խորհրդարանին մէջ և կուսակցութեան ներքին կազմակերպութեան խնդիրներով միայն զբաղեցաւ։ Կուսակցութիւնը իր մէջէն երեք պատուիրակ ընտրեց Սելանիկի մէջ գումարուող օսմ. քօմիթէի Ընդհ. Ժողովին համար։ Այդ պատուիրակներն են Մէնթէշէի երեսփոխան Խալիլ պէյ, Կ. Պոլսոյ երեսփոխան Անմէտ Նէսիմի պէյ և Ուրֆայի երեսփոխան Վասֆի պէյ։ Ներկայ երեսփոխանները քառասուն հոգի էին։ Թէև ներքին կանոնագրին համաձայն մեծամասնութիւն չկար, բայց խորհրդակցութիւնները չարունակուեցան նոյն կանոնագրին համեմատ, որով Վարչական Խորհուրդը կրնայ կարգադրել առանձին խնդիրները։ Ընտրուած պատուիրակներէն երկուքը քանի մը օրէն Սելանիկի պիտի երթան։ Խալիլ պէյ երէկ Իզմիր գնաց. ուր իր ընտրական շրջանակին մէջ պատրաստ մը կատարելէ յետոյ, Սելանիկ պիտի երթայ։

*** Միւնթէֆիգի երեսփոխան Բէֆէթ էֆ., որ բաժնուած էր Մ. և Ց. կուսակցութիւնէն, դիմում ըրած է, նորէն նոյն կուսակցութեան մէջ մտնելու համար։ Պայազիտի երեսփոխան Սիւլէյման Սուտի էֆ. և ուրիշ չատ մը երեսփոխաններ որոնք բաժնուած էին կուսակցութիւնէն, դարձեալ պիտի մտնեն նոյն կուսակցութեան մէջ։ Սակայն այդ երեսփոխաններուն դիմումները նկատի չեն առնուած Սելանիկի կոչը. քօմիթէին կողմէ։ Այս վերջինը յայտարարած է թէ յիշեալ երեսփոխանները պէտք է դիմեն Մ. և Ց. խորհրդարանական կուսակցութեան, որով հետև օսմ. քօմիթէն չի խառնուիր կուսակցութեան գործերուն։ Թանենի կարծիքով, այդ պատասխանը բացորոշ հերքում մըն է այն չարաշիտ տարածուած լուրերուն մասին, որով քօմիթէին և կուսակցութեան յարաբերութիւնները ձգտուած կը ցուցնեն։

ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ ԾՆՆԴԵԱՆ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

Կայսեր ծննդեան տարեդարձին առթիւ օտար վեհապետները և Բ. դահ ժառանգին որդին Ֆարուք էֆ. ու օսմ. քօմիթէի կեդրոնը շնորհս որական հեռագիրներ ուղղած են կայս. պալատ։ Հասարակութեանց հոգեւոր պետերը, առջի օր, պալատ երթալով իրենց շնորհաւորութիւնները յայտնեցին։ Ցունաց Պարիարքը շնորհաւորական ուղերձ մը մատոյց։

ԴԱՂՏՆԻ ՔՕՄԻԹԷՆ

Իբր դաղտի քօմիթէի անդամ բռնուած Սրբրի էֆ. ալ աղտա արձակուած է Պատերազմական Ատեանին կողմէ։

*** Զորուսի մզկիթներուն մէջ բանա զանի ամսուն նոր ռէժիմին դէմ քարոզներ իսօսող հօճա Եուսուֆ էֆ., որ ձերբակալուած և Պոլիս բերուած էր, Պատերազմական Ատեանին կողմէն ազատ արձակուած է, բան մը հաստատուած չլլալով իր վրայ։ Այս առթիւ եհնի Կազէթա կառավարութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ քարոզիչներու մասին, որոնք կրնան գէշ խորհուրդներ թելադրել ազատ մտաւորներուն։

ՀԱՄԻԴԻԵ ԿՕԱՆԴԷՆ

Հակառակ լուրերու կը հասնին գահընկեց վեհապետի մասին։ Ասկէ առաջ գրուեցաւ թէ խիստ քաջառողջ է Համիտ։ Արդ, Սելանիկէն եկած նոր լուրերուն նայելով, Համիտ չատ տկարացած է։ Իր չուրջը գտնուող անձերը կ'ըսեն թէ Համիտ քանի մը օրէ ի վեր բերանը բան չի դներ։ Հակառակ կարգ մը լրագիրներու հաստատումներուն, ոչ է թերթի մուտքը արգիլուած է Ալաթինի միլլային մէջ, որպէս զի գաղտուկ Սուլթանը չկարդայ մամուլին կողմէ պարերաբար իրեն ուղղուած յարձակումներ։

ԳՈՒԼՍԵՐԱՆ

Առջի օր, քսանչորս ժամուան ընթացքին, մայրաքաղաքիս մէջ քոլերայէ մէկ դէպք պատահեցաւ Խասքէօյ, Փիրի Փաշա։ Վարակուածն է 35 տարու Հրէ-հուտի մը, Ռօզա։

*** Տրապիզոնի մէջ, վեց դէպք, հոկտ. 10ին։ Բիզէի մէջ, երկու դէպք, հոկտ. 10ին։ Սիւիկեան Տրիպոլսոյ մէջ, երեք դէպք. հոկտ. 10ին։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ ԴԱՌԱՏԱՐԱԿՈՒՆ ՓՈՐՁԸ

Բուլմանովի երկաթուղիի գծին վրայ կառուցուած գաւառական փոքր մասին պաշտօնական տեղեկագիր մը հասած է երկաթուղիի ռնօրէնութեան։ Ամէն միջոցներ ձեռք առնուած են գիծին պահպանութեան համար։ Քանի մը օրէ ի վեր վագոնները, պահեցուած են երկաթուղիի գիծին երկայնքը։ Երկաթուղիի բոլոր պաշտօնեաները հարցաքննուած են։ Եղեռնական փորձին մօտ գտնուող գպրոցի մէջ, կայարանէն 250 մէթր հեռու, երկաթէ կառներ գտնուած են։ Սակայն, հակառակ մանրակրկիտ խուզարկութեանց, տեղական իշխանութիւնները չեն կրցած յանցաւորներուն հետքը գտնել։ Կայարանին պահապանը, որ դաւադրական փորձին առթիւ իր խրիթին մէջ կը գտնուէր, երկրորդ հարցաքննութեան մը ենթակուած է։ Ոստիկանական հսկողութեան տակ կը գտնուի։ Կարտ-փէյնին մամիր խորտակուած վագոնին տակէն գտնուած է։ Այժէ վատագ անհետացած ըլլալ կը թուի կատարուած իսկ հսկողութեան չնորհիւ։

ՕՍՄ. ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐ ԵՒՐՈՊԱ

Կրթական նախարարութեան կողմէ Ֆրանսա և Գերմանիա զրկուած օսմ. ուսանողները, թիւով 52, առջի օր, պայմանագրական կառախումբով մեկնեցան։ Ուսանողներուն կ'ընկերանայ կրթական պաշտօնատան թղթակցութեանց տնօրէն Զիւհտի պէյ։ Այդ ուսանողներէն 18ը միայն Պերլին պիտի զրկուին։ Կրթական նախարարը յորդորներ կարդաց ուսանողներուն, մեկնելէն առաջ։ Ֆրանսական կառավարութիւնը օսմ. կառավարութեան ղեկուցած է թէ կարելի եղած բոլոր դիւրութիւնները պիտի ընծայէ օսմ. ուսանողներուն։

ՊՈՒԼԿԱՐ ՀԵՌՈՍԱՆՈՒՄԸԵՐԸ

Սոֆիէն «Օսմ. Լոյս»ի կը հեռագրեն թէ Իշթիպի մօտ գտնուող են վեց իսլամներու դիակներ, պուլկար հրասախումբի մը կողմէ սպանուած։ Իսլամ բնակչութեան մէջ մեծ գրգռութիւն կը տիրէ այդ պատճառաւ։»

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐ

ՆԱՒԱՏԳԻՆ ԱՐԿԱԾ.— Անգլիական «Ուէսթպրէն» շոգեանաւը, որ Նիթալայէֆէն կուգար, արմաթ բեռցած, եէնիքէօյի առջեւ հոսանքին մոտելով, նաւամատոյցին մօտ գտնուող ծովեղերեայ բնակարաններուն առջեւ խրեցաւ։

ՎԱՏԱՐՈՒՄ ՄԸ.— Սամսունի ոստիկանութիւնը Պօրվօքի անուն անձ մը ձերբակալած է։ Այդ մարդը կը յայտարարէր թէ ինքը Ֆրանսայի մէջ ծնած, ռուսական հպատակութիւն ունէր։ Ֆրանսական եւ ռուսական հիւպատոսարանները չուզեցին ճանչնալ այդ անձը, որ Պոլիս զրկուեցաւ։ Բացուած քննութեամբ երեւան եկած չլլալով բուն ինքնութիւնը, ոստիկանութիւնը որոշեց օսմ. հողէն վռնտել յիշեալը։

ՋՈՐԱՆԱԼՈՒԹԻՒՆ.— Առջի օր Բերայի մէջ ձորբանուեցաւ Կիւլեան անուն Հայ մը, երբ Մարթինի հրացան մը բռնած ձ ոքը, կը յառաջանար։ Զերբանկալուածը յայտարարեց թէ ռուսական դեսպանին մէկ գաւազանն կողմէ տրուած էր այդ հրացանը։

ԱՋԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

Աւուր Պատշաճ

Որքան ալ պաղարիւն և սկեպտիկ ուլրագրական պլիֆներու վարժուած, բայց և այնպէս երկչոտ առաջ յուզումէ երեսիս գոյնը նետեց, երբ. «Ժամանակ»ը բանալով Հայկական Լուրերու գլուխը, երկաթագիր տառերով սա վերնագիրը կարդացի՝ «Շաբաթ օրուան դէպքը Ազգային Պատրիարքարանի մէջ»։

— Աստուած իմ, ի՞նչ պատահած է արդեօք Պատրիարքարանի մէջ չաբաթ օր, մտաբանելուեցայ ինքներիս. ցոյց մը ազգային իշխանութեան դէմ, պօմպա մը նետուած այդ խարխլիկ տեղին հիմերուն, եղբայրասպան կռիւ. լսելիզող հրդեհ, թէ մահափուռ քոլերայի դէպքեր...

Եւ սկսայ կարդալ։

Առաջին տողերը ա՛լ աւելի անձկութեան մատնեցին զիս.

«Եթէ Ազգային Պատրիարքարանի համար մահու և կենաց խնդիր է առանձնայնարհանց պահպանումը, կը գրէր մեր պաշտօնակիցը, երբ մէկ կողմէ կ'ուզուի կալուածական առուծախի իլմուխպէր տալու իրաւունքը առնել Ազգին ձեռքէն և միւս կողմէ քաղաքային ամուսնութեան ծրագիր պատրաստել, այսպէս Պատրիարքարանի գոյութեանը սպառնալով. ի՜ հարկէ աննեղելի ոճիր մըն է... ան։»

— Մահու և կենաց խնդիր, առանձնայնարհանց պահպանում. կալուածական առուծախի, իլմուխպէր տալու իրաւունքի կապակցութեամբ. քաղաքային ամուսնութեան ծրագիր, Պատրիարքարանի գոյութիւնը սպառնալիքի տակ, աննեղելի ոճիր...

Դուք եղէք իմ տեղս և մի՛ տարակիր։ Թերթը լուզումէս ինկաւ ձեռքէս ու ես ալ՝ անէջաց՝ ինկայ թիկնաթոռիս վրայ։ Ամենակիս մէջ գտնուողները փոքրաքիս քովս, քիչ մը ետ քաշեցին, կարծես մը ջրի քաշեցին։ ճակատս քանի մը կաթիլ լեռան և երեսիս ալ փառաւոր ապտակ մը խելքս գլուխս բերին և, պարտականութեանս իբրեւ գիտակից մէկը, ուղեցի ընթերցումս առաջ տանիլ։

Եւ տեսայ որ չարաչար խաբուեր եմ։ Ամբողջ տիւնակի մը մէջ պատմուած այդ «Շաբաթ օրուան դէպքը» պարզապէս պլոֆ մըն էր։ Իրողութիւնը կարելի էր պատմել քանի մը տողով, եթէ երբեք կ'արժէր պատմել։ Տօպրիճացի ազգային մը առուծախի խնդրի մը համար Պատրիարքարան կը դիմէ, փկայութեան մը համար հարկ կ'ըլլայ հեռագիր մը քաշել Տօպրիճ, Ֆրանսերէնի քարտուղար Պ. Ե. Ալիփերը կը փնտռեն սաստ համար, սա. կայն դուրս եկած ըլլալուն՝ կը ոստիկանին հեռագիրը խմբագրել ֆրանսերէնէ դիրերով ու հայերէն բառերով ու այսպէս մարդուն գործը տեսնել։ Ահա՛ ամբողջ չաբաթ օրուան Ազգային Պատրիարքարանի դէպքը...։

Ե. Ալիփերը կենայ իր պաշտօնին մէջ թերացած ըլլալ ժամանակին առաջ մեկնելով իր գործին գլխէն, բայց ասիկա ոճիր մը նկատելու չափ առաջ երթալ և այս առթիւ առանձնայնարհանութիւնները, քաղաքային ամուսնութեան ծրագիրը, պատրիարքարանի գոյութիւնը իրար խառնել կարենալ քաղաքական լրագրութեան ներելի սահմաններէն չատ հեռու երթալ է։

Ժողովուրդին միամտութիւնը չահագործելը ենթադրենք որ ներելի ըլլայ մեր լրագրութեան համար, քանի որ ինքզինքին ամէնէն աւելի գաղափարային մաքրութեան առաքեալները դատողներն ալ, ափսո՛ս, նոյն բանը կ'ընեն, բայց վերջապէս չափ ու սահման մը ըլլալու չէ՞ ասէն բանի մէջ։

Տարբեր բան եթէ ժամանակ կը կարծէ թէ իր ընթերցողներուն միամտութիւնը անչափելի ու անսահման է։

Կ'ուզէին գլխանոյ սակայն թէ «Ժամանակ»ի տնօրէնը ի՞նչ դիրք պիտի բռնէր եթէ ինձ պատմուած անտեղի յուզումին համար, բժշկական տեղեկագիրներ ի՛ ձեռն և ականատեսներու վկայութեամբ, դատի դիմէի ու ինքնուզոյ հատուցում պահանջէի...։

Վերջապէս խմբագիր մը իրաւունք չունի իր ընթերցողները ամէն առտու, մութնելուսուն, ջղային տագնապներու մատնելու...։

ԵՐՈՒԱՆԴ ՕՏԵԱՆ

ԹՒՔԱՐԼԻՔ ԽԱՆԸ

Ասկէ առաջ Գարակէօղեան արհեստանոցատերերի խնամակալութիւնը գրով մը աթոռնութիւն խնդրած էր պատրիարքարանէն որպէս զի Թիճարէթ խանի կից գտնուող 150 կանգուն հողը, 350 ոսկի արժէքով, գնէ և միացնէ նոյն խանին որպէսզի չէնքը աւելի հաւուքաթեր ըլլայ։ Տնտես. Խորհուրդը այն առեն քննութիւն կատարած և սա եզրակացութեան եկած էր թէ խնամակալութեան կողմէ մօտաւորապէս ըլլալիք 1000 ոսկի մատ ծախքը պարարար վճռնուած պիտի ըլլայ գանի որ պրեալ Զաքմաքճիլարը դադրած է առեւտրական կերպրն ըլլալէ և իր այս տեսութիւնը պարզած էր վարչութեան։ Սակայն խնամակալութիւնը ինչպէս կը լսենք այդ մասը գներ և ֆէրաղի գործողութիւններն ալ կատարել տալով փոխանցեր է Պարիկ էֆ. Կիւլպէնկեանի անուան, որուն վրայ է արդէն Թիճարէթ խանի չէնքը։ Միւս կողմէ Տնտես. Խորհուրդը լսելով այս պարագան յայտարարեր է թէ ինք այդ մասին եղած ոչ է ծախք չի ճանչնար. ուրիշ խնդիր եթէ խնամակալութեան անդամները իրենց գրպանէն տան։

ԱՏԱԿԻ ՄԸ ԴՐԱՄԸ

Կատակց հոգաբարձութիւնը տեղեկանալով որ Ռուսահայ բարերարի մը կտակած գումարը, 20,000 ռուպի, կը մնայ Ռուս պանքայի մը մէջ և թէպէտ բարենպատակ հաստատութիւններու եղած կտակի գումարները պէտք է մնան ռուսական պետական պանքային մէջ անձեռնմխելի մնալու համար, բայց նկատելով որ կտակարարը Պ. Վարդանեան պայման դրած է որ իր կտակած 20000 ռուպին մնայ անգլիական դրամատան մը մէջ. գրեցին ազգ. վարչութեան որպէս զի այս պարագան հաղորդէ Ս. Կաթողիկոսին։

ԿՈՐՍՈՒՆԱՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԸ

Պատրիարքարանը անգեալ չարթու. Ցարսութիւն Պատրիարքի մահուան լուրը ստանալէ յետոյ, հեռագրած էր Էջմիածին որպէսզի պատ. տեղապահ Դանիէլ Սրբազան փութով ճամբայ հանէ, քանի որ իր ներկայութիւնը անհրաժեշտ վանքին մէջ։ Սակայն երէկ Էջմիածնէն Պատրիարքարան հասաւ հեռագիր մը որով կը ծանուցուի թէ՝ Տ. Դանիէլ Սրբազան սեպ տեսերերի սկիզբները մեկնած է Վաղարշապատէն և թէ իրենք չեն գիտեր ո՛ւր գտնուիլը։ Հիմա խնդիր է գտնալ թէ երբ Նորին Գերազանցութիւնը ո՛չ Էջմիածին է և ո՛չ ալ Երուսաղէմ, ուր է հապա։

ՆՊԱՍՏԻ ԽՆԴԻՐ

Դանիէլեան Ներսէս վրդ. գրով մը դիմած էր ասկէ առաջ Պատրիարքարան և նկարագրելով տեղւոյն այրիներու անպաշտպան և խեղճ վիճակը, խնդրած էր որ պետական 10,000 ոսկի նպաստէն մասմը բան յատկացուի այդ անպէրունկ կիներուն։ Այս անգամ Վարչութեան ընդունած որոշ մէկ սկզբունքին համաձայն, գրուեցաւ Ներսէս վրդ.ի թէ այրեւս կամաց կամաց պիտի դադրեցնեն նպաստ տալու դրութիւնը և պետական դրամը պիտի յատկացուի միմիայն անոնց գործ և աշխատութիւն հայթայթելու համար։ Այս առթիւ յանձնարարուեցաւ նաեւ Դանիէլեան վրդ.ի որպէսզի տեղւոյն հոգեւոր պետերուն հետ խորհրդակցաբար որոշէ թէ ի՞նչ տեսակ աշխատանոցներ կարելի է բանալ տեղւոյն մէջ, որպէսզի այրիները առանց նպաստի կարենան իրենց ապրուստը ապահովել։ Ասկէ զատ յանձնարարուեցաւ որ տեղւոյն մէջ կազմուի Որբանոց մարմին մը առանց դատանոցի խորութեան՝ հոգ տարուելով միայն որ ընտրուածները բլլան պարտաճանաչ, խրդճամիտ և կարող մարդիկ։

ԺՈՂՈՎ.

Որբանոցամարմինը երէկ Սրբազան Պատրիարք հօր նախագահութեամբ նիստ գումարեց Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ։

ՇԲԱՔԱՐԱՆԱՆ

Տնտես. Խորհրդոյ որոշմամբ Պատրիարքը հետեւեալ շրջաբերականը զրկեց մայրաքաղաքիս Թաղ. Խորհուրդներուն։

«Ինչպէս գիտէք, վարչական յատուկ հրահանգի մը համաձայն՝ ամէն կալուածական չինութեանց և նորոգութեանց առթիւ՝ Թաղ. Խորհուրդը և Ազգ. Հաստատութեանց մատակարար մարմինք պարտաւոր են նախապէս արտօնութիւնը ստանալ Ազգ. Կեդր. Վարչութեան Տընտեսական Խորհրդոյ, որու հարկ է գրով մը բացատրուի պէտքին կարեւորութիւնը. և հաղորդուի թէ չինութեան կամ նորոգութեան համար ի՞նչ ծախք կ'ենթադրուի, թէ պէտք եղած գումարը ինչպէ՞ս պիտի հոգացուի. թէ Հաստատութեան Սնտուկը կարո՞ղ է հայթայթել ծախքերը, թէ ոչ փոխառութիւն պիտի կնքուի, որպէս զի Տնտեսական Խորհուրդն ալ կատարելով պէտք եղած ճարտարապետական քննութիւնը. և ուսումնասիրելով ձեռնարկուելիք գործին ամէն հանգամանքները, տայ իր որոշումը, ըստ պահանջման պարագային։

Արդ. Խորհուրդս այս օրերս տեղեկացած ըլլալով, որ վերոյիշեալ վարչական հրահանգին տրամադրութեանց տեղի ունեցած են, զանցառուները պատասխանատու համարելով հանդերձ՝ հարկ դատեց տամանադրական հրահանգին բացորոշ տրամադրութիւնները յիշեցնել բոլոր Թաղ. Խորհրդոց և Վարիչ Մարմնոց, որոնք միայն մասը մասնը նորոգութիւններ ընելու արտօնութիւն ունին. այն ալ մինչեւ 1000 դրչ. ծախքով։»

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՍԵՐՊՈՒՀԻ ԳԱՀԱԺԱՌԱՆԳԷ ԹՈՒՆԱՒՈՐՈՒԱՆ

Սերպոյ գահաժառանգ իշխանին հուանդութեան առթիւ զրոյց կը չրջի թէ իշխանին կեանքին դէմ դաւադրութիւն մը գործուած է եղբօրը՝ Ժորժ իշխանին կուսակիցներուն կողմէ։ Նիշի մեծ ռազմափարձերուն առեն գահաժառանգին ալը ուեր է ըմպելի մը, որ իր մէջ կը պարունակեր թիֆոյի մանրէներ։ Ալէքսանդր իշխանը այդ ըմպելին խմելէ երկու օր յետոյ թիֆոյէ հիւանդացած է։

ԹՈՒՐՔ ՊԱՇՏՕՆԱՏԱՐ ՄԸ ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԷՆ ՎՏԱՐՈՒԱԾ

Բարիզէն հաստ հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ անգլիական կառավարութիւնը վտարած է օսմ. նաւատորմի հանգանակիչ մարմնոյն ներկայացուցիչը, որ Հնդկաստան գացած էր, տեղւոյն իսլամներէն հանգանակութիւն կատարելու համար ի նպաստ օսմ. նաւատորմին։ Այդ անօրինութիւնը մեծ ապատրութիւն տուաւ բերած է։

ՓՈԽԱՌՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Գերման դրամատէրներու հետ երէկ բանակցութիւններ եղան կատարուելիք Գերմանիա քաղաքական երաշխաւորութիւններ պիտի ընծայէ Թուրքիոյ։ Սկսել է թէ Ամերիկայի մը օսմ. կառավարութեան առաջարկած ըլլայ Ամերիկայի մէջ չրջաբերութեան հանելու Թուրք փոխառութիւնը։

ԹԱԼԱԴ ՊԷՅ ՖԷՆԷՐԻ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԸ

Ներքին գործոց նախարար Թալաթ պէյ երէկ փոխադարձ այցելութիւն տուաւ Ցունաց պատրիարքին, որ պարամի առթիւ չնորհաւորական այցելութիւն տուած էր նախարարին։ Քառորդ ժամ մը տեւեց տեսակցութիւնը։

ՊՈՅՔՕՔԸ

Կը լսենք թէ հակահելլէն պոյքօքը երեկուընէ ի վեր դադրած է, ինչ որ լաւ նշան մը կը համարուի թուրքահելլէն յարաբերութեանց բարւոքման տեսակէտով։

Պ. ԿՐԻԷՌԻՍ

Ցունաստանի արտաքին գործոց նոր նախարարը և թիկնը այսօր մայրաքաղաքս կը մեկնին գերմանական չոգենաւով. Պ. Կրիքարիս, կէս օրէն յետոյ հրաժեշտի այցելութիւն տուաւ Տ. Նօաքիմ պատրիարքին։

ՔՐԷՄ ՄԱՂԱՋԱՍԸ

ՄՈՒՍԹԱՖԱ ԵՒ ՄԻԿՐԹԷՋԱ ԼԱՍԹԻՔՃԻ ԵՂԲԱՐՔ

ՁԷՔԻՃ ՄԱՐՔԱ

ԼԱՍԹԻՔՆԵՐ

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԱՄԵՆԷՆ ՄԵԾ ԵՒ ՄԻԱԿ ՄԱԹԵՐԱՆՈՑԸ

ՁԵՌՆ ԿՈՆԱԿԻ ՁԵՒՈՎ

ՀԱՄԲԱՒԱՐՈՒ ՔՕԼՕՄՊ

ԼԱՍԹԻՔՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Եթէ կ'ուզէք հաստատուն և դիմացկուն լասթիք գործածել, հրապարակին վրայ գտնուող ամէնէն ընտիր՝ ՁԷՔԻՃ և ձկան կոնակի նմանող ՔՕԼՕՄՊ ռուսական լասթիքները գործածեցէք։ Կիներու և աղջկամարդներ մէջ ամենակ ու ձեւ լասթիքներ կը ծախսուին ասոնց վաճառատան մէջ։ Այս տարի թեթեւ լասթիքներ ալ յանձնարարուած են գործարանին։ Գիներն են։

Ցանելայով լասթիք. 40 դրուշ. խանուէի գոյն՝ ատատով առաջին կարգ, 35 դրուշ. կարմիր և ճերմակ ատատով, թեթեւ ըլլալուն, 30 դրուշ. կիներու յատուկ լասթիք 22 և 25 դրուշ, ազգոց յատուկ՝ 12, 15, 18 և 22 դրուշ։

ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ ՀԵՏԵՒԵԱԼ ՏԵՂԵՐԸ ԵՒ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐԸ ԿԸ ԾԱԽՈՒԻՆ ԳԼԽԱՒՈՐԱԲԱՐ

Տիվան Եոլը, Մէկաթի մաղազաքը, լասթիքճի Էօմէր լասթիքճի Համզա։

Բարմագ Գաբռ, լասթիք ծախող Էօմէր Լութֆի։

Վէզնէճիլէր, Հաճի Էէլի Դրրմ վաճառատան մասնաճիւղերը։

Ագաէրա, լասթիք ծախող Մուսթաֆա Ֆէյզի։

Իպրահիմ Փաշա ճատաէսի, Հաֆըզ, Օսման և բոլոր խաֆֆերուն քով։

Սկիւտար. գաֆաֆ Ազիզ և Ճէլալ։

Սարբեար, Օսմանլը Շերքէթի։

Գրզրլ Թօբրագ Ասպի պէյ։

Մաքրիքէօյ, կայարանին հրապարակը, Քօչօ Անտրիանոսի խանութը։

Ղալաթիոյ վաճառատուններն և Թոփհանէի գաֆաֆներուն քով։

Գասըմ Փաշա, զօրանոցին հրապարակը, Բանաէլիի խանութը։

ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՄԷՋ ԿԸ ԾԱԽՈՒԻՆ ՀԵՏԵՒԵԱԼ ՏԵՂԵՐԸ

Գրուսա, Թօղրաղարի մեր վաճառատան մէջ և բոլոր գաֆֆներուն քով։

Սեյանիկ, Մէհմէտ Զիա և ընկերները։

Իզմիր, Էնիկէթ մաղազաքը, Մէհմէտ Էմին։

Աֆիոն Գարահիսար, Ագամանդատէ։

Տրապիզոն, Բէյզէճիզատէ հաճի Մուսթաֆա։

Գրբճալի, անպարծբլը Հասան և Եուսուֆ եղբարք։

Էտիրնէ, Օրթագռու՝ Քասթի Նիքոլաիսի, Ալի Փաշա՝ Գողոս Ագիզեան։

Հալէպ, Հինոսի Ասիման վաճառատուն։

Գապա Էսկի, Բասիմ էֆ. վաճառատուն։

ԱՄԲՈՂՋ ԹՈՒՐՔԻՈՅ

ԸՆԴՀ. ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

ԱԻՍՏՐԵՒՕՍՄԱՆԵԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ

ԱՄԲՈՂՋԱԿԱՆ ԿԱՀԱՒՈՐՈՒՄ

ՆՆՋԱՍԵՆԵԱԿԻ ԿԱՐԱՍԻՆԵՐ
ՁԱՇԱՍՐԱՁԻ ԿԱՐԱՍԻՆԵՐ
ՍԱԼՕՆԻ ԿԱՐԱՍԻՆԵՐ
ԶԱՐԴԱԼՈՒՑԻ ԿԱՐԱՍԻՆԵՐ
ԱՇԽԱՏՈՒԹԵԱՆ ՍԵՆԵԱԿԻ ԿԱՐԱՍԻՆԵՐ

ԿԱՐԱՍԻՆԵՐՈՒ ԵՒ ԿԱՀԱՒՈՐՄԱՆ

ԲԵՐԱ, ՄԵԾ-ՓՈՂՈՑ ԹԻՒ 320 (ՆԱԽԿԻՆ ԲԱԼԷ ՔՐԻՍՔԱԼ)

ՄՆԱՑՈՒՆ ՑՈՒՑԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՐՍԿԱԿԱՆ ԳՈՐԳԻ ՄԵԾ ՄԹԵՐՔ
ԱՆԿՈՂՆԻ ԿԱԶՄԱԾՆԵՐ, ՕԹՈՑՆԵՐ, ՍԹՈՒՆԵՐ,
ՊՐԻԶՊԻԶՆԵՐ
ԿԱՀԱՒՈՐՄԱՆ ԿԵՐՊԱՄՆԵՐ
ԹԻՒԼԷ ԵՒ ԿԵՐՊԱՍԷ ՎԱՐԱԳՈՑԵՐՆԵՐ
ԱՄՊԱՀԱԺԻ ԱՌՈՒԳԿԱՆԵՐ
Զափու վրայ յանձնարարութիւններ
բնակարաններու համար

ԻՆՉՊԷՍ ՓԱՅԼԱԿԸ
ԿԸ ՄԱՔՐԷՕՅԸ
ՆՈՅՆՊԷՍ
ԵԼԵՔՏՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ
ԿԸՄԱՔՐԷ ԱՐԻՒՆԸ

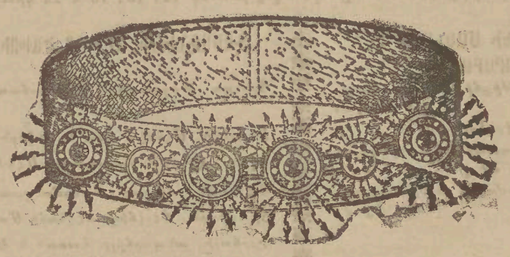

ՄԻԱԿ
ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ ԵՒ
ՆԱՑԻՐ
ՖՐԱՆՍՈՒԱ ՏԸ ՁԱՌԱ
Դալաթիա, Սեն Բիէր խան
Թիւ 25—26

ՓՈՐՁԵՑԷՔ
ԲՆՈՒԹԵԱՆ
ԴԱՐՄԱՆՆԵՐԸ

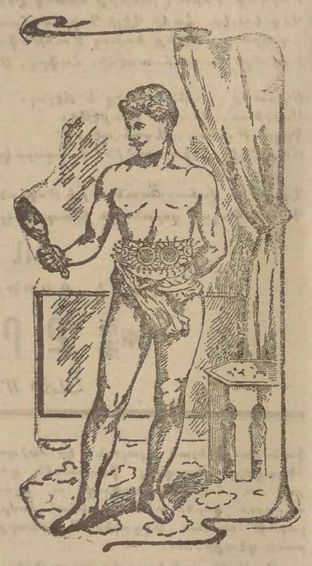

ԵԼԵՔՏՐԱԲԺՇԿԱԿԱՆ ԳՕՏԻ

ԵԹԷ ԿՈՒԶԷՔ ՄԱՔՈՒՐ ԱՐԻՒՆ,
ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԿՈՐՈՎ ՈՒՆԵՆԱԼ
ԿՐԵՑԷՔ
ԵԼԵՔՏՐԱԲԺՇԿԱԿԱՆ ԳՕՏԻ
ՈՐ ԿԱՏԱՐԵԼԱԳՈՐԾՈՒԱԾ Է ՏՈԳԹ. ԲԻԶԱՐՏՍԷՆԻ
ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆ ՄԱՐՏԿՈՑՆԵՐՈՒ ԳՈՐԾԱԾՈՒՈՒԹԵՄԲ

Ամենէն ապահով, լաւագոյն եւ ամենաազդու դարմանն է հետեւեալ հիւանդութիւնները բուժելու համար, որոնք արեան անմաքրութենէն առաջ կուգան.—Գլխացաւ, յօդացաւ, յօդատապ յօդերու այտուց, ջղացաւութիւն, խոստուք, սիսիք, դլխի պտոյտ, ամլութիւն, անկարողութիւն, ջղային տկարութիւն, կիներու հիւանդութիւններ, ստամոքսի տկարութիւն, ջլախտ, աւազախտ, լիզողութեան կորուստ, նիհարութիւն, կիներու տկարացումը եւայլն։

ԵԼԵՔՏՐԱԲԺՇԿԱԿԱՆ ԳՕՏԻՆ գինն է ֆրանք 40 թիւ 1, ֆրանք 50, թիւ 2, ֆրանք 75՝ թիւ 3։ կը ծախուի ֆարմասի ֆրանսէզ, Ս. Ռըպրոլ, սիթէ Բուռվէլի, Բերա։

ԿԱՀԱՒՈՐՄԱՆ ԿԵՐՊԱՄՆԵՐ

ՊԱԶԱՐ ՕԹՕՄԱՆ
Բ. Ա. ՔԱԼԻՆԻՔՈՍ

ՄՈՒՇԱՄՊԱ, ԼԻՆԷԼԷՕՄ, ԱՆԿՈՂՆԻ ԾԱԾԿՈՑԹՆԵՐ,
ՍԵՂԱՆԻ ՍՓՈՒՈՑՆԵՐ,
ԶԻՆԱԿԱՆ ՓՍԻԱԹ, ԳՈՐԳԵՐ
ԲՐԴԵՂԷՆՆԵՐ, ԱՆԼՈՂՆԻ ՍԱՒԱՆՆԵՐ
ԹԻՒԼԵՐ ԵՒ ՍՓՕՐՆԵՐ
Դալաթիա, Թիւնէլի փողոց, թիւ 36 եւ 41
ԱՆՓՈՓՈԽ ԳԻՆ
—9—

BANQUE D'ATHÈNES
ԱԹԷՆՔԻ ՊԱՆՔԱ
(ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ)
ԱՄԲՈՂՋԱՊԷՍ ՎՃԱՐՈՒԱԾ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ
50,000,000 Տրախմի
ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՈՒՄԱՐ
9,275,000 Տրախմի
ԿԵՆԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ ԱԹԷՆՔ
Մասնաճիւղեր.—Կ. Պոլիս (Գալաթը, և Պոլսոյ գրասենեակներով), Լոնտոն, Սալոնիկ, Գրիտիրէ, Խարթում, Մանուրա, Զակապիկ, Լիմասոլ (Կիպրոս), Սելանիկ, Գավալա, Իզմիր, Քանէի, Սէրէզ, Սամսուն, Տրապիզոն, Ֆիրս, Նանեա, Պիրէոն, Բաթրա, Վոլօ, Շիրա, Գալամաթա, Թրիբոլիցա, Լարիսա, Հանիա, Գանտիա, Ռէթիմօ (Կրետէ)։
Հեռագրական հասցէն՝ ԱԹԷՆՕԳԼԷՍ

Աթէնքի պանքան կը զբաղի դրամատանց վերաբերեալ ամէն կարգի գործառնութիւններով. փոխառութիւն ապրանքներու և արժէթուղթերու վրայ, փոխանակագիրներու զեղջում, առնելիքի գանձում, վարկագրերու շրջաբերութիւն, փոխանակագիր, թուրքիոյ ու Եւրոպայի քաղաքներուն վրայ չէքերու փոխանցում հեռագրաւ, հաշուընթաց։

Սակարանական գործառնութիւններ եւ արժէթուղթեր.— Սակարանական հրամաններու գործադրութիւն մեր ու եւրոպական հրապարակներուն վրայ, չափաւոր պայմաններով։ Արժէթուղթերու պահպանութիւն անոնց վարձքի մը փոխարէն Զեղջ և գանձում ամէն կարգի կոտրոնքներու։

Առանց.— Աթէնքի պանքան դրամական առանդ կ'ընդունի, տարին 3% (տասներեք երեք) տոկոս վճարելով։

Խնայողութեան սնուցուկ. — Աթէնքի պանքան՝ փոքր խնայողութիւնները քաջալերելու համար, խնայողութեան սրենտուկի սպասարկութիւն մը կազմակերպած է, որով %ին 4 տոկոս կուտայ դրամական առանդներու։

Առեւտրական ճիւղ.— Աթէնքի պանքային Պոլսոյ գործակալութիւն Տէլիրմէն խանի (Պոլիս, Եէմիշ-Իսկէլէսի) մէջ, նաև Նաւամատոյցին մօտ, իր մթերանոցը կ'ընդունի շատ չափաւոր վարձքի մը փոխարէն, իր յանձնորդներու ապրանքներուն պահպանութիւնը, թէ՛ իրր առանդ և թէ իրր երաշխաւորութիւն իր տրած փոխառութեանց։ Աթէնքի պանքային Լոմոնի մասնաճիւղին մէջ ալ առեւտրական բաժին մը կայ, որ ամէն կարգի առեւտրական գործերով կը զբաղի խիստ ապահով պայմաններով։

Ընդհ. տնօրէն
Զ. Գ. ՄԱՅՈՍ

ԼԱՕ ՔԱՐ

էնտ նէնէբալ ինշրրանս քորբորէյշրն լիմիթըտ
անգլիական ապահովագրական ընկ.

ԸՆԴԴԵՄ ՀՐԴԵՀԻ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին. 4 Սէն Բոլս Զրչեարs Լրնտրն

Դրամագլուխ	Անգլ. Ոսկի	350,000
Պահեստի դրամ.	» »	122,781
Տարեկան հասոյթ	» »	367,876

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆԸ
օսմանեան կայսերական պանկա
Կալաթա-Պոլիս

Ընկերութիւնը Թուրքիոյ մէջ ապահովագրական ո՛և է սէնտիքայի յարած չըլլալով, բացառիկ դիրքի մէջ է և կրնայ ամէն վտանգ ապահովագրել. հետեւաբար չէնքերու, կարասիներու և ապրանքներու վրայ հրդեհի դէմ ապահովագրութիւններու զանազան սէնտիքաներու գիներէն ԶԳԱԼԱՊԵՍ ԱԺԱՆ ԳԻՆԵՐՈՎ կ'ապահովագրէ։ Վնասներու վճարումը տեղի կունենայ ՏԵՂԻՈՅՆ ՎՐԱՑ ամենամեծ առատաձեռնութեամբ և արագութեամբ։

ՀՕՐՀ ՉԻՋՆԸԼ ԷՆՏ ՍԸՆՍ ՔՕ. ԼՄԹՏ.
ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՀԱՄԱՐ ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՔ
ԿԱԼԱԹԱ ԱՏԱԼԷԹ ԽԱՆ ԹԻՒ 12-16 Կ. ՊՈԼԻՍ

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳ. ԸՆԿ.

ՌՈՒՍԻՈՅ ԿԱՅՍԵՐ 1881Ի ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ ԱՐՏՕՆՈՒԱԾ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Բեդերսպուրկ, իր մասնաւոր տեղին մէջ

Ընկերութիւնը խիստ նպաստաւոր պայմաններով ապահովագրութիւններ կը կատարէ ընդդէմ հրդեհի, ամէն տեսակ արկածներու, ճամբորդու թեն պատահարներու, երկաթուղիի ու շոգենաւի մէջ, ապրանքներու փոխադրութեան ու ցուցափեղկի ապակիներու խորտակուելուն դէմ։

Ընկերութեան դրամագլուխը, ամբողջապէս վճարուած	10,666,666 ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	190,309,000 »
Ապահովագրեալներուն վճարուած գումար	639,337,000 »
1909 տարուան մէջ գանձուած ապահովագին ու տոկոս	88,218,000 »

Ամէն տեսակ տեղեկութեանց համար դիմել
Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին, Ագարեան խան Վոյվոտա, Գալաթիա։
Պոլսոյ գործակալութեան, Տիլսիզզաադէ խան, Աչէր էֆէնտի Ճատտէսի, թիւ 26
Տնօրէն Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին՝ Ա. ՀԻՒՐՄԻԶ 85

ԸՆՏԻՐ ԴԱՍԱԳԻՐՔԵՐ

Աւստրիկայ դպրոցական չրջանին համար ամէն տեսակ ընտիր դասագրքերու մթերք մը տրամադրելի է ազգ. վարժարաններու համար։ Դիմել Դաւթեան Գրոծակալութեան, Սեթեան խան, Մօլա Թէյիր։

ԼՈՒՍԻՆԵԱՆ ԲԱՌԱԳԻՐՔ
ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

Աւարտեցաւ ասոյն հոյակապ համանգիտական բառագիրքը։ Կը ծախուի Մաթէոսեան գրատունը, երկու հատոր 126 ղրուշի։

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊԱՏՄԱՆՆԵՐԸ

Պոլսոյ համար Բօսթ Լօքալ տարին	.108	ղր.
» » » վեցամս.	60	»
Գաւառներու համար տարին.	108	»
» » վեցամսեայ	60	»
Արտասահմանի համ. տարեկան	35	ֆր.
» » վեցամսեայ	20	»

Ղրթատարի ծախքը մեր վրայ. հասցէի փոփոխման համար 2 ղրշ. բաժեգիները անպայման կանխիկ, ծանուցումներն առանձին կը տպակրուին. դրամ զրկելու ամենադիւրին եւ ապահով միջոցը Մանատարն է։

Աւրսնատէր՝ ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ